

Å legge alle kortene på bordet

En samtaleanalyse av hvordan tilståelsesrabatt blir fremlagt i politiavhør

FRIDA VICTORIA MARCUSSEN

VEILEDER
Jan Svennevig

Universitetet i Agder, 2022
Fakultet for humaniora og pedagogikk
Institutt for nordisk og mediefag

Master

Sammendrag

Fokuset for denne masteroppgaven er politiavhør av mistenkte som har norsk som andrespråk. Oppgaven ser på hvordan informasjon om tilståelsesrabatt blir lagt frem for de mistenkte, og om det blir gjort noen tilpasninger i budskapet for å gjøre det mer forståelig. Datamaterialet består av 18 politiavhør. Disse politiavhørene har blitt analysert ut ifra seks kategorier: forenkling, segmentering, reformulering, metakommunikasjon, eksplisitt sjekking av forståelse, og fraværende sjekking av forståelse. Ved å foreta en samtaleanalyse av avhørene mellom politibetjent og mistenkt viser funnene at politibetjenter benytter seg av forståelsesstrategier som forenkling, segmentering, reformulering og metakommunikasjon. Måten disse forståelsesstrategiene blir brukt under avhørene er varierende, hvor noen politietterforskere bruker en eller flere av disse strategiene gjennom hele informeringen om tilståelsesrabatt, mens andre anvender en eller flere strategier når det blir tydelig at det har oppstått misforståelser/manglende forståelse. Videre viser oppgaven at det kun er et fåtall av avhørene hvor forståelse ikke blir sjekket. Variasjonen i hvordan forståelse blir sjekket er stor, og varierer fra å svare på et ja/nei-spørsmål (hevde forståelse), til at den mistenkte forklarer med egne ord (demonstrere forståelse). Det blir konkludert med at det er hensiktsmessig å oppfordre mistenkte til å demonstrere forståelse, da dette kan gjøre avhøret mer rettssikkert og etisk.

Abstract

The theme of this master thesis is police interviews with suspects who has Norwegian as their second language. The thesis considers how the information is presented to the suspects about the possibility of sentence reduction ('tilståelsesrabatt'), and if there are any adjustments to the information to make it more understandable. The data consists of 18 police interviews. These police interviews have been analysed with regards to six categories: simplification, segmentation, reformulation, meta-communication, explicit checking of understanding, and absent checking of understanding. This thesis finds, by conducting a conversation analysis of police interviews, that police officers use understanding-strategies like simplification, segmentation, reformulation, and meta-communication. The degree to which these strategies are implemented varies, with some police officers using one or several strategies during the whole information process, while others use these strategies after a problem of understanding has been identified. The thesis further finds that there are only a few police interviews in which the police officer does not check the suspects understanding. How understanding is checked varies from the suspect having to answer a yes/no question (claiming understanding), to the suspect having to describe the given information in their own words (demonstrating understanding). The thesis concludes that it would be preferable to have the suspects demonstrate their understanding, as it would enhance the judicial process, as well as bettering the ethical groundwork when it comes to police interviews.

Forord

Mastertiden er ved sin veis ende, og for en tid det har vært. Det har vært 2,5 år med mye innhold, både faglig og sosialt. Det har vært en erfaring jeg ikke ville vært forunt, selv om det tidvis har vært tøft. Nå som oppgaven og studietiden er ferdig ser jeg frem til hva arbeidslivet har å tilby.

Denne oppgaven hadde ikke vært mulig uten hjelp fra gode folk og familie. Takk til:

Jan Svennevig som ga meg muligheten til å skrive om et så viktig og spennende tema, og at du har veiledet meg gjennom denne tiden. Det har vært nyttig.

Linn, Katarina og Aud-Marit, for gode stunder og lærerike møter. Dere har gjort studietiden morsommere, og det setter jeg stor pris på!

Parvana og Ingeborg, for nyttige innspill og konstruktive tilbakemeldinger. Uten dere hadde jeg vært fortapt.

Vebjørn og Bjarne, to av mine største støttespillere. Dere har heiet og tjoet, og vært ufattelig tålmodige. Dere har snudd kjipe dager om til gode dager. Det har vært ufattelig godt å ha dere.

Til slutt vil jeg takke til pappa, som har lært meg viktigheten av utdanning. Og mamma, som har vist meg at ingenting er umulig, det tar bare litt lenger tid.

Jessheim, 21.11.2022

Frida Victoria Marcussen

Innholdsfortegnelse

1	Innledning.....	1
1.1	Problemstilling og undersøkelse.....	2
1.1.1	Egen bakgrunn.....	3
1.2	Oppgavens oppbygning og innhold.....	4
2	Teoretiske perspektiver	5
2.1	Samtaleanalyse	6
2.1.1	Turtakning	7
2.1.2	Sekvensorganisering, nærhetspar og innskudd	9
2.1.3	Reparasjon.....	11
2.1.4	Forebyggende selv-reparasjoner og reformulering	11
2.1.5	Kommunikasjon	12
2.2	Forståelse og forenkling av informasjon	13
2.2.1	Forståelse.....	13
2.2.2	Tilbakemeldingssignaler	14
2.2.3	Segmentering av informasjon.....	14
2.2.4	Forenkling	15
2.3	Den institusjonelle samtalen.....	16
2.3.1	Metakommunikasjon.....	18
2.3.2	Asymmetri i maktfordelingen	19
2.3.3	Epistemiske og deontiske rettigheter.....	19
2.4	Politiavhør som institusjonell samtale.....	21
2.4.1	Den innledende fasen av avhøret	23
2.4.2	Tilståelsesrabatt.....	23
2.4.3	Tidligere forskning	25
3	Vitenskapsteori og metode	28
3.1	Vitenskapsteori	29
3.2	En kvalitativ tilnærming	31

3.3	Utvalg av informanter.....	33
3.3.1	Etiske vurderinger	33
3.4	Bearbeiding og analyse av data	35
3.4.1	Kategorier.....	35
3.4.2	Analysemetoden	36
3.4.3	Studiens reliabilitet.....	37
3.4.4	Studiens validitet.....	38
3.4.5	Forskerens rolle	39
3.4.6	Avklaring ved valg av begreper	39
4	Analyse og drøfting.....	40
4.1	Forenkling.....	41
4.2	Segmentering	46
4.3	Reformulering.....	50
4.4	Metakommunikasjon	56
4.5	Eksplisitt sjekking av forståelse	61
4.6	Fraværende sjekking av forståelse.....	67
4.7	Drøfting av funnene.....	71
4.7.1	Drøfting av forståelsesstrategier.....	71
4.7.2	Drøfting av sjekking av forståelse.....	73
5	Konklusjon	76
5.1	Anbefalinger	76
6	Litteraturliste	78
7	Vedlegg	82
7.1	Erklæring om taushetsplikt.....	82
7.2	Transkripsjonssymboler.....	84
7.3	«Strafferabatt ved tilståelse»-skriv	85

1 Innledning

Globalisering har ført til at Norge har blitt en smeltedigel av kulturer, nasjonaliteter og språk. Dette innebærer naturligvis også at det i dag er innbyggere med bakgrunn fra forskjellige land og kulturer, og at mange av disse innbyggerne er flerspråklig og muligens har norsk som andrespråk. Denne globale verdenen Norge har blitt en del av er også representert i norske fengsler. I en artikkel fra Statistisk Sentralbyrå (SSB), viser forfatterne til at 1/3 personer som satt i varetekt, ikke var bosatt i Norge (Mohn & Bergvall, 2022). Per 1. januar 2020, utgjorde innsatte i varetekt som hverken hadde norsk statsborgerskap, eller var bosatt i Norge, 35%. Videre viste artikkelen at innsatte som ikke hadde norsk statsborgerskap, men som var bosatt i Norge utgjorde 15%. Disse to gruppene utgjør til sammen 50% av alle innsatte i varetekt. Når personer ikke har norsk statsborgerskap, vil en naturlig slutning være at flertallet av disse ikke har norsk som morsmål. En annen naturlig slutning vil være at prosentandelen innsatte i varetekt, og deres bakgrunn, vil reflektere bakgrunnen til de som er mistenkte i politisaker. På bakgrunn av dette vil det være viktig for de mistenkte at deres juridiske rettigheter blir ivaretatt, og formidlet på en måte som gjør at de forstår hva rettighetene går ut på. Det blir beskrevet i artikkel 14 i International Covenant on Civil and Political Rights (ICCPR), at den minste garantien i en avgjørelse av en hvilken som helst kriminell siktelse, skal personen bli informert raskt og i detalj, på et språk som gjør at personen forstår arten og årsaken til siktelsen. Språklig kompetanse spiller derfor en svært viktig rolle for at de mistenktes rettigheter blir ivaretatt, og for å sørge for en rettsgang som er rettferdig.

Denne masteroppgaven er en kvalitativ samtaleanalyse av politiavhør med mistenkte som har norsk som andrespråk. Fokuset i denne oppgaven er om forståelse omkring tilståelsesrabatt blir sikret gjennom kommunikasjonen politietterforskerne har med de mistenkte i avhørets innledende fase. Gjennom denne oppgaven ønsker jeg å belyse hvordan politietterforskere benytter seg av kommunikative strategier som et hjelpemiddel for å oppnå en felles forståelse med de mistenkte omkring strafferabatt som ordning. Videre ønsker jeg å identifisere problemer knyttet til forståelse i avhørssituasjoner, og komme med mulige løsningsforslag.

Forståelse av rettigheter blant mistenkte med norsk som andrespråk er et tema som det er lite forsket på generelt, både i norsk kontekst, men også internasjonalt. Videre er det lite om denne type 'problematikk' i lærematerialet til politietterforskere. Ved å forske mer på akkurat dette

temaet vil det kunne bidra til å sikre rettssikkerheten i samfunnet, blant annet ved å få mer oppmerksomhet på temaet, men også ved å bevisstgjøre politietterforskere om forskjeller i kommunikasjonen mellom personer som er førstespråksbrukere og andrespråksbrukere.

1.1 Problemstilling og undersøkelse

Problemstilling for denne oppgaven er som følgende: ***Hvilke strategier bruker politibetjenter under avhør for å sikre at mistenkte forstår informasjonen som blir gitt om tilståelsesrabatt.***

For å komme med en tilstrekkelig besvarelse av problemstillingen, er følgende forskningsspørsmål med:

1. Hvordan søker politietterforskere å forebygge forståelsesproblemer?
2. Sjekker politibetjenter forståelse, og eventuelt hvordan?

Målet er å løfte frem hvordan politibetjenter formidler informasjon om tilståelsesrabatt til de mistenkte. Dette innebærer hvordan politibetjenten viser bevissthet rundt sikring av forståelse i avhør, gjennom samtale. Kunnskap om hvordan den mistenkte forstår innholdet, i form av hvordan den mistenkte responderer på informasjonen og kommunikasjon med politibetjenten, vil også kunne bidra til et svar på den valgte problemstillingen. Undersøkelsen er en kvalitativ studie med samtaleanalyse som metode. Svaret på hvilke strategier som brukes kommer i form av analyse av utdrag fra autentiske politiavhør som er tatt opp på lydbånd og transkribert.

Hensikten med denne oppgaven er ikke å måle effekten av avhør. Jeg ønsker fremme bevisstgjøring av politibetjentes kommunikasjon knyttet til mistenkte i avhør. Forhåpentligvis kan oppgaven synliggjøre forståelse og eventuell problematikk som oppstår i forhandlingen om forståelse, samt hvor kompleks forståelse som fenomen er. Forskningsfeltet er interessant når det kommer til politiske signaler og prioriteringer, i form av å sikre at alle forstår rettigheten de har i møte med politiet, og ikke bare personer som har norsk som morsmål. Selv som førstespråksbruker av norsk, kan det være krevende å forstå ordlyden i Straffeloven §78, bokstav f. (2005): «Ved straffutmålingen skal det i formildende retning især tas i betraktning at ... lovbrøyteren har avgitt en uforbeholden tilståelse, eller i vesentlig grad bidratt til oppklaring av andre lovbrudd ...». Hvordan dette oppleves for personer med varierende norskkunnskaper kan da tenkes å være mer anstrengende enn nødvendig.

1.1.1 Egen bakgrunn

Gjennom en bachelorgrad i sosiologi, har jeg funnet en interesse for makt og maktforskjeller i samfunnet. Dette har farget hvordan jeg ser samfunnet som en helhet, men også hvordan jeg ser på sosiale interaksjoner. Videre har masterutdanningen min gjort meg nysgjerrig på de ulike kommunikasjonsformene som oppstår i ulike sosiale rom. Dette har lagt føringer for hva som kunne være aktuelle temaer å skrive om. Gjennom min veileder, Jan Svennevig, har jeg fått tilgang til data samlet inn i forbindelse med forskningsprosjektet «formidling av rettigheter i politiavhør» ved Senteret for flerspråklighet på Universitetet i Oslo. I samtale med veileder ble det lagt frem ulike innfallsvinkler som kunne være interessante å utforske med tanke på datamaterialet som var tilgjengelig. Tilståelsesrabatt, og det som fulgte med, vekket oppmerksomheten min, og resten er historie.

1.2 Oppgavens oppbygning og innhold

Oppgaven består av totalt fem kapitler. I kapittel to vil jeg presentere teoretiske perspektiver som vil fungere som et rammeverk for å besvare problemstillingen. Det teoretiske rammeverket består av samtaleanalyse som teori, institusjonelle samtaler, samt språklige handlinger som kan medføre færre problemer knyttet til forståelse.

I kapittel tre vil vitenskapsteori og metode bli presentert. Dette inkluderer samtaleanalyse som metode, utvalg av informanter og etiske vurderinger, hvordan datamaterialet har blitt bearbeidet og analysert, og diskusjon rundt oppgavens reliabilitet og validitet.

Kapittel fire tar for seg analysen og drøftingen av de ulike strategiene som blir brukt i avhør. Disse består av: forenkling, segmentering, reformulering, og forebyggende selv-reparasjon. Videre i kapittel fire blir eksempler vist frem når det kommer til hvordan sjekking av forståelse, knyttet til tilståelsesrabatt, har blitt gjort i avhørene som utgjør utvalget i denne oppgaven. Formene for sjekking av forståelse blir delt inn i tre kategorier: eksplisitt sjekking av forståelse, implisitt sjekking av forståelse, og fraværende sjekking av forståelse. Til slutt i kapittel fire vil funnenes betydning bli drøftet.

Kapittel fem består av oppgavens konklusjon og anbefalinger. Litteraturen som har blitt brukt i denne oppgaven er å finne i kapittel seks, og relevante vedlegg i kapittel syv.

2 Teoretiske perspektiver

Dette kapitlet omhandler de teoriene som ligger til grunne for analysene som er gjennomført i studien. I kapittel 2.1, redegjør jeg for hva samtaleanalyse er forstått som innenfor sosiologien, og videre, lingvistikken. Samtaleanalyse omhandler mer enn bare utveksling av ord, det er et komplekst fenomen. Videre vil prinsipper innenfor samtaleanalyse som turtakning, sekvenser, reparasjon, og nærhetspar bli forklart. Kapittel 2.2 omhandler forståelse og forenkling av informasjon, og hvordan dette kan påvirke kommunikasjonen med andrespråksbrukere. I kapittel 2.3 vil den institusjonelle samtalen blir presentert, og jeg vil redegjøre forskjellen mellom institusjonelle samtaler og hverdagssamtaler. Her vil jeg også se på maktfordelingen, og hvordan epistemiske og deontiske rettigheter spiller en rolle i institusjonelle samtaler. Til slutt, vil politiavhør som institusjonell samtale bli presentert i 2.4. Det vil også bli gjort rede for den innledende fasen av avhøret, da det er den som er sentral for oppgaven. Videre vil tilståelsesrabatt bli forklart, for så å introdusere tidligere forskning gjort på dette forskningsfeltet.

2.1 Samtaleanalyse

Samtaleanalyse ('conversation analysis'), ble utviklet på 1960-tallet, av sosiologene Harvey Sacks, i samarbeid med Emanuel Schegloff og Gail Jefferson (Heritage & Clayman, 2010, s. 12; Skovholt, Landmark, Sikveland & Solem, 2021, s. 19). Denne anerkjente formen for å analysere det sosiale liv, og videre, samfunnet, oppsto i forelesningene til Sacks (Heritage, 2009). Som sosiolog var Sacks interessert i hvordan man som mennesker klarte å forstå, og forholde seg til andre, og verden rundt. Den beste måten å gjøre dette på, ifølge Sacks, var ved å observere aktiviteter mennesker tok del i, uten innblanding fra forskere. «... konsentrasjonen om *hva* folk gjør når de samtaler, og *hvordan* de gjør det ...» (Skovholt et al., 2021, s. 20), er et av de mest grunnleggende aspektene ved samtaleanalyse. Gjennom Sacks, Schegloff og Jeffersons arbeid, ble prinsipper som turtakning, reparasjon og sekvensorganisering utformet, og relatert til hvordan disse prinsippene er med på å skape en felles forståelse mellom deltakere i en samtale.

Samtaleanalysens grunnmur bygger på Erving Goffman og Harold Garfinkels tidligere arbeid innenfor sosiologi og sosialteori. Goffman argumenterte for at interaksjoner representerer en spesifikk moral og institusjonell orden som kan bli behandlet som en hvilken som helst annen sosial institusjon, som familien, utdanning og religion (Heritage & Clayman, 2010, s. 8). Denne interaksjonelle orden består av komplekse interaksjonelle rettigheter og forpliktelser som blir knyttet opp mot 'face', vedvarende personlige trekk, og storskala sosiale makro-institusjoner (Heritage, 2009; Heritage & Clayman, 2010). 'Face', eller ansikt, forstås som en persons umiddelbare påstand om hvem de er i en interaksjon. Videre argumenterte også Goffman for viktigheten av interaksjon som en institusjonell orden ved å vise til hvordan interaksjon legger til grunn hvordan andre institusjoner opererer i samfunnet. Garfinkel på den annen side, argumenterte for at all menneskelig handling og institusjoner, inkludert Goffmans interaksjonelle orden, bunnur ut i det faktumet at mennesker er i stand til å dele en felles mening/forståelse når det kommer til situasjonene de er i, og handler ut ifra den meningen/forståelsen som er felles (Heritage & Clayman, 2010, s. 9). På bakgrunn av dette utviklet Garfinkel entometodologi, hvor målet var å studere hvordan sosialt delte resoneringsmetoder ('practical reasoning') blir brukt for å analysere, forstå og handle i en hverdagsverden bestående av sunn fornuft (Skovholdt et al., 2021, s. 18; Heritage & Clayman, 2010).

Grunnleggende for samtaleanalyse er tanken om at sosiale interaksjoner er påvirket av institusjonaliserte strukturelle organisasjoner, og at deltakerne er normativt orientert mot disse praksisene. Når man fortar en samtaleanalyse er fokuset først på det strukturelle i interaksjonen, som turtakning eller reparasjoner, for så å se på de sosiologiske faktorene som bidrar til meningsskaping, som klasse, kjønn, etnisitet, osv. Hvordan sekvenser er organisert i interaksjoner er også et interesseområde, på linje med produksjonen av neste handling og hvordan dette foregår. På bakgrunn av dette kan samtaleanalyse forstås som en analyse av handling, konteksthåndtering, og intersubjektivitet, samtidig (Heritage, 2009). Det må også påpekes at det er et skille mellom hverdagssamtaler, og institusjonelle samtaler, innenfor samtaleanalyse. Hverdagssamtaler blir sett på som en iboende måte å samhandle med andre mennesker på, hvor institusjonelle samtaler blir sett på som en mer redigert måte å samhandle på (Heritage, 2009).

Samtaleanalyse vil likevel ha en fremtredende plass i forskning på avhør. Gjennom samtaleanalyse vil man kunne beskrive hvordan politibetjenter og mistenkte skaper en felles forståelse, gitt de institusjonelle rammene som er satt av samfunnet. Dette vil jeg komme tilbake til i kapittel 2.3 og 2.4.

De følgende kapitlene: 2.1.1, 2.1.2, 2.1.3, 2.1.4 og 2.1.5 danner grunnmuren for hvordan analysen og drøftingen ble gjennomført. Uten en forståelse for hvordan turtakning, sekvensorganisering, reparasjon, og reformulering spiller inn og påvirker samtaler, ville det vært vanskelig å analysere disse samtaler. Derfor blir dette presentert, men det vil nødvendigvis ikke bli referert til gjennom resten av oppgaven.

2.1.1 Turtakning

I den begynnende delen av avhøret er det naturlig at det er politietterforskeren som kommer til å stå for mye av snakkingen. Den mistenkte vil derfor kunne ha begrensede muligheter til å komme til ordet, og eventuelt vise forståelse for det som blir sagt. Det vil derfor være nødvendig å se på turtakning, som er et av de mest grunnleggende prinsippene for hvordan en samtale er organisert på.

En 'tur', er fra en person begynner å snakke til vedkommende er ferdig. Da begynner den andre personen å snakke til de er ferdig, og sånn fortsetter det, uten at man tenker noe særlig over hva

som faktisk skjer. Gjennom forskning på turtakingssystemer har det vist seg at dette er et universelt fenomen, noe som vil si at det gjelder for alle menneskelige interaksjoner som bruker tale/språk (Skovholt et al., 2021, s. 31). Det er to hovedkomponenter til turtakingssystemet. Den ene komponenten omhandler reglene «for hvordan deltakerne kan påvirke hvem som skal snakke i neste tur» (Skovholt et al., 2021, s. 31). Den andre komponenten omhandler hvordan man som deltaker kan gjenkjenne når man kan begynne på sin neste tur, noe som skjer gjennom en oppbygging av en turkonstruksjonsenhet.

For å vite når man kan ta turen i en samtale driver man med tilnærmet ubevisst overvåking for å finne et tidspunkt som er passende. For at dette tidspunktet skal være tydelig for de andre deltakerne er det avgjørende at personen som har turen bruker formater som er gjenkjennbare, og at turenheten er bygget opp slik at de kan identifiseres av andre som muligens avsluttende handlinger (Skovholt et al., 2021, s. 36). Dette blir innenfor samtaleanalyse kalt for turkonstruksjonsenheter (TKE), og disse enhetene er de minste byggesteinene i samtalen. En setning, intereksjon eller gest kan utgjøre en TKE, men det viktigste er at den oppfattes som en handling for de andre i samtalen. En TKE består av en syntaktisk, en prosodisk, og en pragmatisk enhet, og disse har muligheten til å utgjøre en fullstendig tur (Schegloff, 1996, som referert i Skovholt et al., 2021, s. 36).

En enhet som er syntaktisk, vil si at turen kan være syntaktisk fullstendig, ved at en setning er fullført, eller at et spørsmål har blitt besvart. Spør man «Vil du ha kaffe?», vil dette være en syntaktisk enhet fordi den var syntaktisk fullstendig, og det samme ville svaret «Ja» ha vært. Om en enhet er prosodisk betyr dette at ytringen er prosodisk fullført, altså at intonasjonen eller setningsmelodien er fullført. For eksempel, når man spør noen om de vil ha kaffe stiger intonasjonen på slutten av spørsmålet. Til slutt vil en pragmatisk enhet si «at ytringen realiserer en fullstendig handling i konteksten» (Skovholt et al., 2021, s. 37), som for eksempel at «Vil du ha kaffe?» er et spørsmål. Om en ytring er en TKE eller ikke, kommer an på konteksten. Så selv om en ytring utgjorde en TKE i en kontekst vil det nødvendigvis ikke si at den samme ytringen utgjorde en TKE i en annen kontekst. Det at det blir foretatt en identifiserbar handling er det viktigste kriteriet for at noe er en TKE (Skovholt et al., 2021).

Videre er det flere steder i en samtale eller ytring hvor turen muligens er fullført, og andre kan ta ordet. Dette blir kalt for overgangsrelevante steder ('transition relevance place'), og forkortes

til ORS (Skovholt et al., 2021). Det vil si at en ORS er et mulig sted hvor en ny deltaker kan ta turen. Når den nye deltakeren har tatt turen, har deltakeren krav på hvert fall én TKE (Svennevig 2020, Skovholt et al., 2021). Ytringer blir kontinuerlig overvåket av deltakerne i samtalen, og man prøver å finne det stedet som er mest passende for å ta neste tur.

I politiavhør oppstår det situasjoner hvor politietterforskere har behov for en utvidet tur, blant annet ved informering om rettigheter. Det finnes måter å utvide turen sin på, og en samtaledeltaker kan utforme «turenhetene på en måte som projiserer at de ikke er ferdige med å snakke» (Skovholt et al., 2021, s. 39). Dette kan blant annet gjøres ved å innlede samtalen med «Jeg må informere deg om rettighetene dine ...», for så at taleren går videre til selve informeringen. En slik projisering blir kalt for en flerleddet tur. Videre kan en flerleddet tur oppnås ved bruk av 'rush through', å skynde seg videre til neste del, eller å øke volum i tilfeller hvor det er overlappende tale for å beholde turen. Det å produsere lyder som «eh» og «emh», også kan indikere at taleren ønsker å holde på turen da det å lage lyd er et signal på at en ikke har fullført turen (Skovholt et al., 2021, s. 40).

Når det kommer til institusjonelle samtaler så følger mange samtaler et annerledes turtakningssystem. Ofte har deltakerne av samtalen ulike rettigheter når det kommer til å fordele turer, og å ta de. Videre kan man også i visse institusjonelle settinger si at turtakningssystemet er moderert, altså at en person har en rolle som tilsier at personen kan fordele turer (Skovholt et al., 2021, s. 35). Dette er blant annet tilfelle i politiavhør, hvor det er forventet at politibetjenten skal styre samtalen.

2.1.2 Sekvensorganisering, nærhetspar og innskudd

En del avhør følger en slags spørsmål-svar struktur på deler av samtalen. Denne formen for struktur blir gjerne kalt for 'sekvensorganisering', hvordan påfølgende turer eller handlinger blir formet for å være sammenhengende (Schegloff, 2006, som referert i Heritage, 2009, s. 306). Problemer oppstår når en handling forventer, inviterer, eller krever en respons, og det ikke blir innfridd. Sekvenser, og sekvensorganisering, er en mekanisme for at felles forståelse kan bli 'håndtert' i interaksjoner. Gjennom sekvensstrukturer kan man også se at intersubjektiv forståelse blir vist, sjekket og korrigeret (Heritage, 2009).

I en samtale vil det bli lagt føringer for hva som forventes. En type føring kan være nærhetspar ('adjacency pairs'), og er en form for sekvensorganisering. Nærhetspar består av to pardeler eller handlinger, hvor den første pardelen setter betingelser for hva som vil være relevant når det kommer til handlingen i neste tur. Den neste turen blir kalt for andre pardel, og er da handlingen som svarer til betingelsene fra den første turen. Altså er to handlinger som følger hverandre i en samtale det som utgjør et nærhetspar (Skovholt et al., 2021, s. 41). Nærhetspar har, ifølge Sacks og Schegloff, fem grunnleggende egenskaper:

1. det er en sekvens av to handlinger, som er
2. nærliggende, og
3. produsert av ulike talere, og er
4. arrangert som første pardel og andre pardel (selv om pardelene er identiske som når man hilser hei-hei), og
5. par-typene er relatert, så ved en viss type første pardel forventes det en viss type andre pardel (Heritage & Clayman, 2010, s. 23).

Nærhetspar beskriver da et sett med regler for hva som forventes i en interaksjon. Et spørsmål viser til en forventning til svar, og pålegger mottakeren en plikt til å svare. Personer bør svare på spørsmål de blir stilt, da de er normativt sett ansvarlig å gjøre det (Heritage & Clayman, 2010, s. 23), og kan bli sett på som normbrytere hvis de ikke svarer. I institusjonelle samtaler kan nærhetspar utgjøre en stor del av interaksjonen. Som for eksempel under politiavhør hvor samtalen ofte består av spørsmål/svar interaksjoner. I en slik situasjon kan man argumentere for at det er et enda større press på å innfri forventningene som blir stilt i første pardel. Men som Heritage og Clayman (2010) skriver, så er det mange spørsmål som ikke blir besvart selv om forventningen er at de skal det.

Noen ganger oppstår det problemer knyttet til nærhetsparene, som for eksempel at samtalepartneren ikke svarer, eller ikke hører hva som blir sagt, eller ikke forstår. Dette fører til at hovedhandlingen i nærhetsparene (hovednærhetsparene) ikke blir fullført ved første mulighet. Det vil da bli nødvendig med en innskuddssekvens, mellom første og andre pardel, som sørger for at nærhetsparet kan bli fullført (Skovholt et al., 2021, s. 43). Dette kan blant annet fungere som en reparasjon, eller oppklaring av misforståelser.

2.1.3 Reparasjon

Når deltakere uttaler et ord feil, leter etter et ord, bruker feil ord, sliter med å forstå eller gjøre seg forstått, og lignende, prøver man som regel å løse det eventuelle problemet eller prøver å stoppe samtalen. Dette blir kalt for reparasjon innenfor samtaleanalyse, og er sentralt når en skal foreta seg en analyse av forståelse. Reparasjon er da metoder som blir brukt i samtaler der 'problemer' har oppstått eller er på brinken til å oppstå, og refererer til fenomener som omhandler det å løse problemer som oppstår i en samtale (Skovholt et al., 2021, s. 64). Videre blir problemkilde brukt for å henwise til der samtalen trenger en reparasjon.

Det å initiere reparasjon og det å utføre en reparasjonsløsning er en viktig distinksjon innenfor samtaleanalyse. Den som initierer reparasjon trenger nødvendigvis ikke å være den som faktisk utfører reparasjonsløsningen, og derfor skiller man mellom fire typer reparasjon. De ulike typene for reparasjon er: selv-initiert selv-reparasjon, her er det taleren av problemkilden som initierer og utfører reparasjonen; selv-initiert andre-reparasjon er når taleren av problemkilden initierer reparasjon men den lyttende deltakeren utfører reparasjonen; andre-initiert selv-reparasjon vil si at den lyttende deltakeren initierer reparasjon mens det er taleren av problemkilden som utfører reparasjonen; og andre-initiert andre-reparasjon som vil si at den lyttende deltakeren initierer og utfører reparasjonen (Skovholt et al., 2021, s. 65-66).

2.1.4 Forebyggende selv-reparasjoner og reformulering

Når taleren initierer en selv-reparasjon ved å omformulere et uttrykk eller reformulerer ord, for å avverge mulige forståelsesproblemer, kan dette omtales som en forebyggende selv-reparasjon. Dette er på bakgrunn av at taleren selv velger å initiere en selv-reparasjon, uten at et problem har oppstått (Svennevig et al., 2019, s. 207). En slik reparasjon kan føre til en redusert fremgang i samtalen, men kan være å foretrekke fremfor å la problemet oppstå for så å reparere. Med en slik forebyggende selv-reparasjon vil taleren da gjøre visse antakelser om hva samtalepartneren kan oppfatte som vanskelig å forstå.

Når det kommer til reformuleringer, er dette en form for selv-reparasjon. Dette innebærer at taleren, etter at TKE er fullført, produserer en annen versjon som kan oppfattes som enklere eller er bedre tilpasset konteksten samtaledeltakerne befinner seg i. Dette kan gjøres på to måter,

taleren kan gi to ulike beskrivelser av samme referanse, eller taleren kan reformulere hele leddet (Svennevig et al., 2019).

2.1.5 Kommunikasjon

Kommunikasjon kan bety så mangt, og kan ha ulik betydning i forskjellige settinger. I språkvitenskapen kan kommunikasjon defineres innenfor blant annet pragmatikken og semiotikken. Innenfor pragmatikken blir språk sett på som en handling, og i den forstand må kommunikasjonen være intensjonell. En taler må derfor ønske å uttrykke seg om noe (Svennevig, 2020). I semiotikken, på den annen side, er det tegnsystemene som er gjenstand for studering, og kommunikasjon omfatter derfor «... alle materielle spor som gir informasjon om noe utover seg selv» (Svennevig, 2020, s. 72). Dette kan innebære alt fra rødming, nikking, hvordan man står, hvilke omgivelser man har rundt seg, og mye mer.

I de fleste sammenhenger skal kommunikasjonen føre til et resultat. Man utveksler hyggeligheter for å fremstå som høflig, og når man stiller spørsmål ønsker man gjerne et svar eller klarhet i noe. Hvordan man går frem for å få dette resultatet kan bli omtalt som en strategi, og kan bli defineres som «... opplegg og gjennomføring av planer med sikte på å nå bestemte mål» (Høiback, 2021). Opplegget og gjennomføringen av planen, trenger ikke å være nedskrevet eller bevisst. Målet man ønsker å nå kan derimot være todelt, man kan ha et kommunikativt mål og et strategisk mål. Det kommunikative målet kommer til syne gjennom de språklige handlingene man utfører, mens det strategiske målet forblir skjult. Strategiske mål, innen kommunikasjon, omhandler i stor grad om å påvirke, eller muligens å manipulere, samtalepartneren sin (Svennevig, 2020, s. 92).

Noe som kan påvirke både de strategiske målene, men også kommunikasjonen i sin helhet, er hvorvidt samtalepartnerne snakker samme språk og har de samme språklige ferdighetene. Et sentralt begrep vil derfor være andrespråksbruk, eller andrespråk. Andrespråk, eller andrespråksbrukere, omtaler «... et språk som en person lærer i et miljø hvor det er i allmenn bruk som dagligspråk» (NOU 2010:7, som omtalt i Danbolt & Palm, 2017, s. 164). Jeg vil videre påpeke at begrepet andrespråksbruker ikke sier noe om personens språkferdigheter, og kan være svært varierende fra person til person. Ved mangel på et annet mer beskrivende begrep vil derfor dette begrepet bli brukt i oppgaven.

2.2 Forståelse og forenkling av informasjon

I dette underkapittelet vil jeg vise til teorier som omhandler hvordan forståelse kan bli oppnådd i en samtale med andre. Videre vil jeg vise til måter å forenkle informasjonen man ønsker å dele, blant annet gjennom segmentering, reformuleringer, utbytting av ord til mer høyfrekvente ord, og forebyggende selvreparasjoner. Dette vil blant annet hjelpe til å belyse forskningsspørsmålene, men også gi en bredere forståelse for hva de valgte analysekategoriene refererer til.

2.2.1 Forståelse

Gjennom samtaler med andre kan vi skape en felles forståelse. Samtalen består av en produksjon og forståelse av ytringer. Disse prosessene (produksjon og forståelse) er ikke uavhengig og individuelle, men en del av en felles handling som er kompleks (Svennevig, 2020, s. 102-103). En felles forståelse, kan sies blir etablert gjennom fire felles deler. Det første nivået går ut på å oppnå en felles oppmerksomhet. Det andre nivået handler om å identifisere ytringen. Det tredje nivået handler om å skape en gjensidig forståelse, og det fjerde omhandler å etablere en enighet, altså at det er aksept for det som ble ytret. Nivå én kan være så enkelt som å få blikkontakt med personen du vil snakke med, og personen blir oppmerksom på deg/blikkontakten. Som en del av nivå to vil du presentere en ytring. Dette innebærer å velge ut ord ut ifra hva du vil si, men samtalepartnerens forutsetninger for å forstå det du sier vil også påvirke utvelgelsen av ord i ytringen. I noen tilfeller vil samtalepartneren også gi uttrykk for at de gjenkjenner ytringen og dens form, gjennom gjentakelser av deler eller hele ytringen. I det tredje nivået må ytringen fra nivå to føre til en felles forståelse. Dette kan komme i form av å hevde at samtalepartneren forstår (ja, mhm, hm,), såkalte tilbakemeldingssignaler. Eller det kan komme av at samtalepartneren viser eller demonstrerer forståelse, blant annet gjennom en omformulering av det som har blitt sagt. Det kan også skje i form av en kollaborativ fullføring, ved at samtalepartneren fullfører setningen, som igjen viser forståelse av ytringen. Til slutt, i nivå fire, viser vi hvordan vi oppfattet ytringen gjennom å svare på den. Her kan man si seg både enig og uenig i ytringen, eller svare på en annen måte, noe som vil fortelle den andre deltakeren i samtalen noe om hvordan man oppfattet ytringen i del to (Svennevig, 2020, 104-111). De fire nivåene presentert her er med å bygge en felles forståelse mellom samtaledeltakerne. Gjennom de ulike nivåene vil samtaledeltakerne kunne justere forståelsen fra tur til tur, og slik blir det en slags forhandling om forståelse.

Videre finnes det også andre måter å oppnå forståelse på. I en juridisk forstand, knyttet til formidling av rettigheter, vil et ja-nei-svar på et spørsmål om personen har forstått det som har blitt sagt, samt en underskrift på at rettighetene er forstått, være tilstrekkelig (Ehrlich, Eades & Ainsworth, 2016, som referert i Urbanik & Pavlenko, 2021, s. 93). Da har vedkommende vist at de har forstått det som ble formidlet. Når psykologer, på den annen side, evaluerer forståelsen av rettigheter, følger de mer nøyaktige standarder. Sluttgrunnlaget til psykologer baserer seg på tilstrekkeligheten til omformuleringene, hvordan hukommelsen spiller på lag, slutninger, og svar på forståelsesspørsmål (Rogers & Drogin, 2019, som referert i Urbanik & Pavlenko, 2021, s. 93).

2.2.2 Tilbakemeldingssignaler

Som nevnt tidligere, handler samtaler om å skape en felles forståelse. Denne felles forståelsen blir skapt gjennom meningsutvekslinger i samtaler. En måte å vise en felles forståelse, er gjennom produseringen av tilbakemeldingssignal. Et tilbakemeldingssignal er ofte en kort bekreftelse på at samtalepartneren har forstått hva taleren sier, og kan bestå av et kort svar som «ja» eller «mhm», eller gester som nikking (Svennevig, 2020; Schegloff, 1982). Gjennom tilbakemeldingssignal kan samtalepartneren kun hevde forståelse, og ikke demonstrere forståelse. Dette gjør at disse tilbakemeldingssignalene er relativt svake når det kommer til forståelse. Det er også vanlig for samtalepartneren å gi tilbakemeldingssignaler når taleren har en flerleddet tur, som strekker seg over lenger tid, og dette kan ha som funksjon å vise taleren at man som samtalepartner vier oppmerksomheten sin til taleren (Schegloff, 1982).

2.2.3 Segmentering av informasjon

Som etablert tidligere i oppgaven, blir personer som ikke kommuniserer ved bruk av deres morsmål, omtalt som andrespråksbrukere. Gjennom forskning på samtaler med morsmålsbrukere og andrespråksbrukere, har et gjennomgående funn vært at tilpasningene morsmålsbrukere gjør når de snakker med andrespråksbrukere ofte innebærer å gjøre ytringene kortere og syntaksen forenklet (Long, 1996, som referert i Svennevig, 2018, s. 400). En slik strategi går ut på at man deler opp informasjonen i mindre 'biter', personen snakker i et lavere tempo og har pauser mellom 'bitene' med informasjon. Det å dele informasjonen opp i mindre 'biter' kan fungere som en fortsettelse på turen, ved at strukturen på syntaksen er ufullstendig, og at deltakeren da venter til taleren er ferdig før de eventuelt tar turen. Denne oppdelingen av

informasjon kan også gjøre det lettere for samtalepartneren å komme med tilbakemeldinger eller innvendinger, i pausene som oppstår. Ved å dele kompleks informasjon opp i mindre 'biter' skal dette bidra til å gjøre det lettere for den som mottar informasjonen til å uttrykke problemer med forståelse tidlig, og for personen som gir informasjonen til å lokalisere hvor forståelsen mangler (Svennevig, 2018, s. 412).

2.2.4 Forenkling

I samtaler, og spesielt institusjonelle samtaler, kan det oppstå informasjon, budskap, eller begreper og uttrykk, som det for samtalepartneren kan være vanskelig å oppfatte betydningen av. En måte å avverge misforståelser i forbindelse med at begreper og uttrykk er vanskelige, er ved bruk av forenkling. Forenkling, eller leksikalsk forenkling, vil si å bruke et enklere ord eller uttrykk enn det man i utgangspunktet hadde tenkt å bruke (Svennevig et al., 2019, s. 213). Ved å bytte ut et lavfrekvent ord med et høyfrekvent ord, vil det fremstå som mer lettfattelig. For eksempel kan man forenkle ytringen «Du utøvte fysisk vold,» til ytringen «Du sparket». Forenklingen er skjer da både i form at å bruke et mer høyfrekvent ord som *sparket*, men også i form av at setningen er kortere.

2.3 Den institusjonelle samtalen

Politiavhør er i aller høyeste grad en form for institusjonell samtale. Det er derfor viktig, når en skal forske på avhør, at rammeverket som blir brukt er tilstrekkelig. Da institusjonelle samtaler og hverdagssamtaler er så forskjellig i utforming og gjennomførelse, vil det være ekstra viktig å tolke politiavhør i lys av institusjonelle samtaler, og ikke hverdagssamtaler, for å best kunne belyse problemstillingen.

Interessen for institusjonelle samtaler begynte å ta seg opp i løpet av 1970-tallet. Det ble på dette tidspunktet tydelig at hverdagssamtaler var mer eller mindre stabile. Oppbygningen og gjennomføringen endrer seg ikke drastisk i løpet av kort tid, men de var mer eller mindre konstante. Det vil si at hverdagssamtaler følger regler og rutiner som er til for å nå alle slags sosiale mål, og har et uendelig stort utvalg av rammer som kan anvendes for å nå disse målene. Institusjonelle samtaler på den annen side, har begrensninger når det kommer til tilgjengelige interaksjonelle praksiser (Heritage & Clayman, 2010). Disse finnes ikke i hverdagssamtalene, og det ble derfor interessant å studere hvordan institusjonelle samtaler er ulike hverdagssamtaler.

De institusjonelle praksisene har et begrenset omfang hvor de kan bli brukt, og ofte innebærer det en viss form for spesialisering og endring av spesifikasjonene når det kommer til relevansen for de sosiale praksisene som gjenstår i en institusjonell samtale (Drew & Heritage, 1992, som referert i Heritage & Clayman, 2010, s. 17). Fokuset innenfor institusjonelle interaksjoner/samtaler har blitt på hvordan interaksjoner mellom vanlige folk og representativere fra ulike yrker eller offentlige institusjoner foregår. Blant annet har rettssaker, utdanning, politiet, sosialtjenester, helse, forretningsmøter, og massemedia vært gjenstand for forskning når det kommer til institusjonelle samtaler de siste 30 årene (Heritage & Clayman, 2010, s. 34)

Det som kjennetegner institusjonelle samtaler er ikke hvor samtalen foregår, men den institusjonelle rollen. Det at samtaledeltakere orienterer seg i fellesskap mot de institusjonelle rollene og identitetene som er vesentlig, at rettigheter og forpliktelser er tilknyttet disse rollene, samt hvordan de institusjonelle handlingene blir utført, er det som skaper en institusjonell samtale. Ifølge Drew og Heritage (1992, som referert i Heritage & Clayman, 2010, s. 34,

oversettelsen til Skovholt et al., 2021, s. 23) er det tre analytisk relevante dimensjoner til institusjonelle samtaler:

1. Interaksjoner involverer deltakere som er orientert mot spesifikke mål knyttet til den institusjonelle identiteten.
2. Interaksjonen involverer spesielle begrensninger for hva som er tillatte samtalebidrag.
3. Interaksjonen er assosiert med visse kontekstuelle rammer og prosedyrer som er typiske for spesifikke institusjonelle kontekster (Drew & Heritage 1992 og Heritage & Clayman 2010, som referert i Skovholt et al., 2021, s. 23).

Den første dimensjonen omhandler hvordan institusjonell interaksjon er målorientert, og at aktørene innad i institusjonen opptrer på en viss måte for å oppnå disse målene. Målene til politibetjenter når de gjennomfører avhør er å komme fram til hva sannheten er, altså opptrer de etter visse kjøreregler for å oppnå dette. Den andre dimensjonen forklarer hvordan det er noen muligheter og begrensninger som er spesifikke til ulike institusjoner, og at dette setter en føring for hva som blir sett på som tillatte bidrag i samhandlingen. Om en politibetjent og en mistenkt hadde snakket sammen som venner om hva deres favoritt reisedestinasjon var, kunne det ha bydd på problemer når det kommer til å gjenkjenne dette som et avhør (Riis-Johansen, 2020, s. 26). Den siste dimensjonen forbinder samhandlingen med spesifikke kontekstuelle rammer og prosedyrer som er spesielle innenfor de ulike institusjonelle kontekstene. Disse dimensjonene representerer begrensninger og muligheter som skaper fortolkningsrammer og forventninger om hva som skal skje i en samtale med representanter fra den spesifikke institusjonen (Skovholt et al., 2021, s. 23-24). Så når man kommer inn for et avhør kan man forvente at politibetjenten stiller spørsmål til den mistenkte, og at disse spørsmålene er knyttet til årsaken som bringer de to personene sammen i denne settingen.

Når det kommer til politiavhør, er dette tydelig en institusjonell samtale hvis man går ut ifra de tre dimensjonene (som allerede eksemplifisert i avsnittet om dimensjonene). Videre er det også ulike roller i et politiavhør. Disse rollene består som oftest av en profesjonell (politibetjent), eller flere, og en ikke-profesjonell (mistenkt) (Riis-Johansen, 2020, s. 26). Dette medfører som oftest en skjevfordeling i hva partene vet om situasjonen på forhånd, altså at den mistenkte mest sannsynlig ikke vet like mye som politibetjenten. Denne situasjonen medfører også som regel en skjev maktfordeling, hvor politibetjenten sitter med mesteparten av makten (Rachlew et al., 2020). Disse aspektene vil være med på å påvirke samtalens gang, og hvordan de ulike partene opptrer i samtalen.

2.3.1 Metakommunikasjon

I institusjonelle samtaler kan det oppstå et behov for å strukturere og styre samtalen i en spesiell retning, eller rett og slett sette forventningene for hva og hvordan samtalen skal foregå. En måte å gjøre dette på er ved bruk av metakommunikasjon. Som Rachlew et al. skriver, så er metakommunikasjon «kommunikasjon om kommunikasjonen» (2020, s. 92). Denne kommunikasjonen om kommunikasjonen kan foregå både før og under samtalen, og innebærer «informasjon om hva som skal skje i samtalen; hva vi skal snakke om, og hvordan vi skal snakke om det» (Rachlew et al., 2020, s. 92). Ved bruk av metakommunikasjon kan man også dempe asymmetrien som fremkommer naturlig i institusjonelle samtaler.

Det finnes flere måter å bruke metakommunikasjon på i samtaler. I en studie av metakommunikasjon i barnevernstjenesten i Nederland fant Carolus van Nijnatten at det var særlig tre distinksjoner på ulike måter å metakommunisere på, i den institusjonelle konteksten. Disse tre var: metakommunikasjon for å evaluere viktigheten av visse bidrag i samtalen; metakommunikasjon for å strukturere kommunikasjonen, og indikere endringer når det kommer til formålet med spesifikke deler av samtalen; og til slutt, metakommunikasjon som påpeker spesielt relevante deler av samtalen, eller påpeker en passende tolkning av det som ble sagt (van Nijnatten, 2006, s. 335-336). Det vil være nærliggende å tro at disse formene for metakommunikasjon også fremkommer i politiavhør.

Rachlew et al. (2020), beskriver metakommunikasjon som et verktøy for å gjøre asymmetrien mindre i institusjonelle samtaler. Ved å informere samtaledeltakeren om hvordan de skal snakke sammen, hva de skal snakke om, og innenfor hvilke rammer, kan maktforholdet i samtalen oppleves som mindre skjevt. Metakommunikasjonen kan også bidra til å gjøre situasjonen mer forutsigbar for parten som ikke har institusjonell tilknytning, og kan hjelpe med å avverge kommunikasjonsbrudd. Videre blir det også påpekt at i situasjoner hvor samtalepartneren har formelle rettigheter eller plikter, vil 'metakontrakten' bli tydeligere hvis personen med institusjonell tilknytning forsikrer seg om at samtalepartneren har forstått de formelle rammene (Rachlew et al., 2020, s. 164). Ved å bruke metakommunikasjon i institusjonelle samtaler, argumenterer Rachlew et al., at det bidrar til: «... åpenhet, trygghet, profesjonell tillit og likevekt, den forebygger brudd i kommunikasjonen, og den skaper således en bedre dynamikk i samtalen» (2020, s. 93).

2.3.2 Asymmetri i maktfordelingen

Når det kommer til kommunikasjon mellom en profesjonell og en ikke-profesjonell person, vil det oppstå et skjevt maktforhold, også kalt asymmetri (Rachlew et al., 2020). En slik asymmetri i maktforholdet kan påvirke både kommunikasjonen mellom deltakerne, men også innhenting av informasjon. En slik asymmetri er ingen hemmelighet. Den profesjonelle som utfører samtaler i institusjonelle settinger som en del av deres jobb, vet at institusjonen de jobber for støtter dem. Samtalepartneren, på den andre siden, stiller som regel opp alene, og må ta egne valg knyttet til situasjonen. Rachlew et al., påpeker også at «Den profesjonelle har som regel forberedt seg, stiller med erfaring og kjenner til regler, rammer og struktur for samtalen. I tillegg besitter den profesjonelle gjerne kunnskap om de temaene samtalen skal handle om.» (2020, s. 34). Visse institusjoner har også beslutningsmakt, som kan føre til at sanksjoner blir innført som et resultat av samtalen. Dette er blant annet tilfelle i politiavhør da utfallet av avhøret kan resultere i straff.

Asymmetrien i institusjonelle samtaler er til dels nødvendig. Likevel kan de profesjonelle i samtalen ta skritt for å minke opplevelsen av denne asymmetrien, blant annet gjennom formidlingen av empati, respekt og høflighet, samt være åpen og ærlig. Dette vil kunne bidra til å etablere en profesjonell tillit, som igjen kan føre til at den opplevde asymmetrien i samtalen ikke er like stor (Rachlew, 2020).

2.3.3 Epistemiske og deontiske rettigheter

I samtaler kan man skille mellom epistemiske og deontiske rettigheter. Epistemiske rettigheter sier noe om en persons rett til kunnskap. Deontiske rettigheter sier noe om en persons rett til å bestemme fremtidige handlinger (Skovholt et al., 2021, s. 47). Videre skilles det mellom epistemisk holdning, som er graden av sikkerhet en påstand viser til, og deontisk holdning, som viser en fremtidig handling og talerens autoritet knyttet til handlingen. Holdningene taleren gir uttrykk for gjennom utformingen av ytringene, vil få konsekvenser for rettighetene til samtalepartneren har i neste tur (Skovholt et al., 2021, s. 48).

Når det kommer til institusjonelle samtaler vil den institusjonelle rollen sette føringer for hva som forventes når det kommer til spesifikke rettigheter knyttet til kunnskap og beslutninger. I

politiavhør vil politibetjenten forventes å ha kunnskap om hva avhøret handler om og informasjon knyttet til selve saken (epistemiske rettigheter). Videre vil også politibetjenten til dels bestemme hvordan avhøret vil foregå, samt stille krav til den mistenkte (deontiske rettigheter). Forkunnskapen man antar at deltakeren i en samtale har, er med på å forme hvordan man ytrer seg. Disse ytringene, sett i lys av epistemiske og deontiske rettigheter og holdninger, kan gi grunnlag for å analysere makrohendelser som makt og autoritet (Skovholt et al., 2021, s. 49).

2.4 Politiavhør som institusjonell samtale

Et avhør skiller seg markant fra en vanlig samtale. Formålet med vanlige samtaler er ofte korte og gjensidige informasjonsutvekslinger som del i et sosialt nettverk ... I et avhør er formålet å samle inn mest mulig relevant, pålitelig og nøyaktig informasjon. Det foregår heller ikke en gjensidig utveksling av informasjon som hovedsakelig har symbolske formål; informasjonsstrømmen skal i hovedsak gå fra den som avhøres til den som leder avhøret (Bjerknes & Fahsing, 2018, s. 192)

Som beskrevet ovenfor kan ikke et avhør sammenlignes med en hverdagssamtale. Avhør er formelle institusjonelle samtaler som kan foregå på mange ulike steder. Som en institusjonell samtale bærer avhør preg av en kunnskapsbasert metodikk for å komme fram til formålet med avhøret, nemlig å hente inn informasjon tilknyttet en mulig straffeforfølgning (Bjerknes & Fahsing, 2018, s. 28). Dette gjøres i henhold til metodikken politietterforskere følger, uansett sted. Dette er for å forsikre bevisenes verdi og å opprettholde tilliten befolkningen har til politiet.

Måten politiet i dag gjennomfører avhør har drastisk endret seg. Det har vært en endring fra erfaringsbaserte, med bruk av tidvis manipulative teknikker, til forskningsbaserte avhør, som er mer undersøkende av natur. Med avhørsteknikker som er forankret i forskning, har dette ført til at avhøret ikke bare hviler «... på et tryggere, etisk fundament; de produserer også mer pålitelig informasjon, samtidig som de reduserer gal etterretningsinformasjon og falske tilståelser» (Bjerknes & Fahsing, 2018, s. 193). Den norske modellen for avhørsgjennomføring baserer seg på den engelske metoden P.E.A.C.E., som ble utviklet tidlig på 1990-tallet. Dette er en avhørsmodell som benytter seg av faseinndelingene: «*P for Preparations and Planning* (forberedelser og planlegging), *E for Engage and Explain* (kontaktetablering og informasjon), *A for Account, Clarification and Challenge* (fri/sammenhengende forklaring, avklaring og utfordringer/konfrontasjon), *C for Closure* (avslutte) og *E for Evaluation* (evaluering)» (Bjerknes & Fahsing, 2018, s. 32-33).

P.E.A.C.E-modellen har vært utgangspunktet når det kommer til opplæring i avhør av politibetjenter i etterutdanning, men den har også blitt implementert i bachelorutdanningen

siden 2000-tallet (Rachlew, 2003; Bjercknes & Fahsing, 2018). P.E.A.C.E.-modellen har blitt videreutviklet til K.R.E.A.T.I.V.-metoden, og står for:

- Kommunikasjon. Innhenting av informasjon er avhengig av god mellommenneskelig kommunikasjon.
- Rettssikkerhet. De profesjonelle i samtalen bør forsøke å opprettholde en objektivitet gjennom å utforske tvil og utrydde vilkårlige prosesser.
- Etikk og empati. Det som legger føringer for avhøret, er ærlighet redelighet og forutsigbarhet. Intervjuobjektet er ikke bare et middel, men også et mål.
- Aktiv bevisstgjøring. Å bli klar over hvordan praksiser og tenkning må utvikles og eventuelt forandres er viktig. Målet er å øke bevisstheten rundt dette.
- Tillit gjennom åpenhet. Betingelsene for en god institusjonell samtale er tillitt.
- Informasjon. Målet med avhøret er ikke å hente inn informasjon som bekrefter antakelser, men heller å hente inn troverdig og vesentlig informasjon.
- Vitenskapelig forankring. Metoder som blir anvendt skal være bevislig at de fungerer. Måten politiet jobber skal være basert på kunnskap og fakta.

(Rachlew et al., 2020, s. 19-20)

Det vesentlige i K.R.E.A.T.I.V.- metoden er å påpeke de etiske spørsmålene som fremkommer i den institusjonelle situasjonen som avhøret befinner seg i. Deretter skal kunnskap om psykologi og kommunikasjon bli brukt på en metodisk måte for å komme frem til det som er mest vesentlig og troverdig når det kommer til informasjon (Rachlew et al., 2020, s. 19). Der hvor P.E.A.C.E står for fasene i avhøret, står K.R.E.A.T.I.V. for prinsippene som skal bli anvendt under avhøret.

Det norske politiet bruker i dag oppbygningen til P.E.A.C.E.-modellen, med prinsippene til K.R.E.A.T.I.V.-metoden som utgangspunkt for oppbygningen av avhøret. Rachlew et al. (2020) argumenterer for høy grad av fleksibilitet ved bruk av denne dynamiske metoden, samt at denne formen for gjennomføring av avhør er både enkel og praktisk. Videre medfører det at den vitenskapelige forankringen til gjennomføringen av avhør er i stadig utvikling og gjenstand for kontinuerlig evaluering. Det at denne metoden er både dynamisk og fleksibel gjør at fasene og prinsippene danner grunnlaget for avhør av både mistenkte og vitner.

2.4.1 Den innledende fasen av avhøret

For politietterforskere som skal avholde et avhør, er det vanlig prosedyre å gjennomgå saksdokumenter for å være oppmerksom på hva formålet med avhøret er, samt hvem som skal bli avhørt (Bjerknes & Fahsing, 2018, s. 194). En viktig del av denne gjennomgangen for politietterforskeren vil være å bevisstgjøre seg om personen som er innkalt til avhør faller innunder en sårbar gruppe, og om det er nødvendig med tilrettelegging eller å ta spesielle hensyn. Hva som blir definert som sårbar gruppe er ikke definert når det kommer til politiarbeid og avhør, men det kan inkludere funksjonsnedsettelse, fremmedspråklig, utfordringer knyttet til mental helse, og mer. Et mulig hensyn som politietterforskere kan ta etter gjennomgangen av sakspapirene er å forberede en tolk til avhøret, om det har kommet frem at personen er fremmedspråklig, da det er flere aspekter ved et avhør som kan være vanskelig å forstå (Bjerknes & Fahsing, 2018, s. 199-200).

Som en del av den kontaktetablerende og informerende fasen, er målet at den som blir avhørt har forstått de formelle rammene, at politietterforskeren har etablert tillit, og at det er lagt til rette for god kommunikasjon. De formelle rammene består blant annet av å etablere hvilke rettigheter den avhørte har. I denne oppgavens tilfelle er det mistenkte som er den avhørte, og rettigheter som er knyttet til å ha status som mistenkt innebærer: å bli gjort kjent med hva saken gjelder; at mistenkte har ikke plikt til å forklare seg, og retten til forsvarer (Påtaleinstruksen, 1985, §8-1). Når politietterforskeren har gjort den mistenkte kjent med rettighetene, må etterforskeren «forsikre seg om at den avhørte har forstått de rettighetene det aktuelle avhøret reiser; om vedkommende er villig til å forklare seg og i stand til å ivareta sine egne interesser» (Bjerknes & Fahsing, 2018, s. 216). Som institusjonelle samtaler flest er det knyttet fagtekniske begreper til mye av informasjonen som blir gitt i avhør. Disse begrepene kan være vanskelig å forstå, og det er derfor spesielt viktig at politibetjenten har forsikret seg om at den avhørte har forstått det som har blitt sagt (Bjerknes & Fahsing, 2018).

2.4.2 Tilståelsesrabatt

I Straffeloven (2005, §78 bokstav f.), heter det at «Ved straffutmålingen skal det i formildende retning især tas i betraktning at ... lovbrøyteren har avgitt en uforbeholden tilståelse, eller i vesentlig grad bidratt til oppklaring av andre lovbrudd ...». Paragrafen blir ofte omtalt som

tilståelsesrabatt eller strafferabatt ved tilståelse. Om man er mistenkt eller siktet i en sak, skal man informeres om dette, og det skjer som oftest i samme moment som mistenkte/siktede blir gjort kjent med de formelle rettighetene saken tilsier at de skal ha. Det er ingen retningslinjer på hvordan informasjon om tilståelsesrabatt skal bli lagt frem til den mistenkte, og politibetjentene står derfor fritt til å ordlegge seg forskjellig fra §78 bokstav f.

Som en del av denne ordningen blir mistenkte ofte gitt et skriv som heter «Strafferabatt ved tilståelse» (se vedlegg 7.3). Dette skrevet presenterer hvordan mistenkte som er skyldig kan få strafferabatt, og hva 'rabattramme' er. Informasjonen om strafferabatt blir som regel gitt under den innledende delen av avhøret, etter de formelle rettighetene. I mange tilfeller får mistenkte mulighet til å lese skrevet, men politietterforskere presenterer også informasjonen muntlig. Etter at informasjonen om strafferabatt har blitt gitt, er det forventet at de mistenkte skal skrive under på at de har fått informasjonen om ordningen.

2.4.3 Tidligere forskning

Det finnes noe tidligere forskning knyttet til forståelse av formelle rettigheter i politiavhør med mistenkte som er andrespråksbrukere. Blant forskning som omhandler norske politiavhør, er det en artikkel av Diepeveen, Svennevig og Urbanik (2021). Denne artikkelen ser på hvordan mistenkte etablerer om de vil gjennomføre et avhør eller avslutte det ved å benytte seg av rettighetene sine. Funnene i artikkelen til Diepeveen, Svennevig og Urbanik (2021), viser at mistenkte ofte ikke blir spurt om å ta et standpunkt på hvorvidt de vil benytte seg av rettighetene sine. Videre viser artikkelen også at når mistenkte blir spurt så involverer spørsmålene ofte en innebygget preferanse om å gi avkall på disse rettighetene. En annen artikkel, av Urbanik og Pavlenko (2021), omhandler hvordan forståelse blir sikret i kommuniseringen av rettigheter i avhør i Norge og USA. Artikkelen gjør en komparativ analyse av norske og amerikanske avhør, og viser blant annet at problemer som oppstår under informeringen av rettigheter hvor det er 'forhåndsbestemt' hva som skal blir sagt (manus), også oppstår når politibetjenten selv kan formulere informasjonen. Urbanik og Pavlenko (2021, s. 108) presenterer noen anbefalinger som kan hjelpe til en bedre forståelse, som blant annet å gjengi rettighetene mer langsomt, omformulering av fagtekniske ord, samt endre måten politibetjenter tenker om forståelse til å inkludere en avklaringsprosess.

Aneta Pavlenko, Elizabeth Hepford and Scott Jarvis, publiserte i 2019 en artikkel, hvor de forsket på forståelse av Miranda-rettighetene i USA. Studien rekrutterte studenter som hadde engelsk, kinesisk og arabisk som morsmål. Målet med studien var å sammenligne forståelsen av Miranda-rettighetene mellom morsmålsbrukere og andrespråksbrukere. Pavlenko et al. (2019), påpekte at psykologer har lenge vært opptatt av forståelse av rettigheter i sårbare grupper, men at det har vært et hull i forskningen når det kommer til andrespråksbrukere og deres forståelse av juridiske rettigheter. Artikkelen problematiserer antakelsene tilknyttet Miranda-rettighetene, blant annet antakelsen om at alle mistenkte hadde de intellektuelle ferdighetene til å forstå rettighetene deres, men også at de kunne ta et rasjonelt valg knyttet til disse rettighetene. Dette ble motbevist i 1981, hvor forskning fant at 21% av ungdomsforbrytere, og 42% av voksne forbrytere, forsto hva rettighetene deres innebar (Grisso, 1981, som referert i Pavlenko et al., 2019, s. 3). I denne artikkelen ble det konkludert med at andrespråksbrukerne ikke forsto Miranda-rettighetene, og at morsmålsbrukerne hadde en tydelig fordel, når det kom til forståelse. Videre fant også artikkelen at andrespråksbrukerne kunne produsere setninger med lignende innhold som de de ble presentert for, men når det kom

til forståelse knyttet til ordene «right» og «exercise» ble det misforståelser knyttet til betydningen ('høyre' istedenfor 'rettigheter', og 'trening' istedenfor 'utøve') (Pavlenko et al., 2019).

Når det kommer til kommunisering av rettigheter til andrespråksbrukere, har det blitt laget retningslinjer for engelsktalende land som Australia, England, Wales og USA, av forskere på eget initiativ (CoRG, 2015). Dette er retningslinjer som spesifikt beskriver hvordan politietterforskere ideelt sett burde kommunisere de juridiske rettighetene til mistenkte. I retningslinjene blir det presentert syv anbefalinger, fordelt på to aspekter når det kommer til formidling av juridiske rettigheter:

Ordlegging av rettigheter:

1. Presentere en standardisert versjon, skrevet i klartekst.
2. Utvikle flere versjoner av rettighetene på forskjellige språk.

Kommunisering av rettigheter:

3. Informere mistenkte om muligheten til å ha en tolk til stede.
4. Presentere rettighetene individuelt.
5. Ikke avgjør forståelse ut ifra ja/nei spørsmål.
6. Ta i bruk et krav om at den mistenkte skal forklare med egne ord.
7. Ta videoopptak av avhøret.

I anbefaling en, blir det påpekt viktigheten av å unngå blant annet fagteknisk språk, og å bruke korte setninger med høyfrekvente ord. Den fjerde anbefalingen understreker at rettighetene burde bli presentert hver for seg, tydelig, sakte, og åpne for å gjenta rettighetene flere ganger. Når det kommer til den sjette anbefalingen, blir det fremmet et forslag om å gjøre det til en juridisk standard at mistenkte må demonstrere forståelse, fremfor å svare på et ja/nei spørsmål. Dette kan blant annet skje ved at den mistenkte forklarer med sine egne ord hva rettighetene går ut på.

Det er ikke kun politiavhør av mistenkte som har blitt forsket på. Marit Olave Riis-Johansen har forsket på politiavhør av voksne fornærmede, og leverte i 2016 en doktoravhandling om nettopp dette. Ved bruk av samtaleanalyse avdekker Riis-Johansen kommunikative dilemmaer som oppstår i avhørssituasjoner av fornærmede. Disse kommunikative dilemmaene består av to motstridende formål. Et eksempel på dette er når en politibetjent skal innhente

personopplysninger som navn og fødselsdato under avhøret. For i mange av tilfellene vil dette allerede være kjent, og politibetjenten kan da risikere å fremstå som uhøflig ved å stille et slikt spørsmål hun allerede vet svaret på. Her er det da to motstridende formål, det ene formålet er å fremstå som høflig og respektfull ovenfor den man avhører, det andre formålet er å innhente personinformasjon mens lydopptakeren er på for å sikre at alt det formelle er på stell (Riis-Johansen, 2016). Et interessant poeng som blir løftet i avhandlingen til Riis-Johansen er hvordan fornærmede får informasjon om noe som ikke er aktuelt for dem, men hvor politibetjentene er pliktet å gi denne informasjonen, noe som igjen fører til et kommunikativt dilemma. Som det blir poengtert i avhandlingen, er et slikt dilemma blant annet hvordan politietterforskere skal skape trygge omgivelser ovenfor de avhørte så politiet får mest mulig informasjon, samtidig som de opprettholde en objektivitet og undersøkende blick på saken (2016, s. 171). Et slikt lignende dilemma kan også oppstå rundt informeringen om tilståelsesrabatt da det ikke er sikkert de mistenkte er skyldige, likevel får de informasjon om en ordning som kun er gjeldende for skyldige.

Videre er det også forsket på strategier knyttet til å etablere forståelse i samtaler med andrespråksbrukere. Blant annet har Svennevig et al. (2019), forsket på hvilke forebyggende strategier morsmålsbrukere (113-operatører) bruker for å unngå forståelsesproblemer i simulerte nødansrop med andrespråksbrukere (innringere). Funnene inkluderer strategier som forenkling av potensielt vanskelige ord/uttrykk, og å dele opp setninger i mindre deler for å sjekke om mottakeren forstår det som ble sagt. Det ble også konkludert med at desto flere strategier morsmålsbrukeren anvendte, desto færre problemer knyttet til forståelse oppsto (Svennevig et al., 2019, s. 223).

3 Vitenskapsteori og metode

I dette kapitlet vil jeg redegjøre for oppgavens vitenskapelige forankring, metodene som er brukt og oppgavens forskningsdesign. I delkapittel 3.1, vil jeg gjøre rede for hvilke vitenskapelige tradisjoner som har preget samtaleanalyse som metode, samt forståelsen denne metoden har av den sosiale verden. Delkapittel 3.2 omhandler oppgavens kvalitative tilnærming til besvarelsen av oppgavens problemstilling. Her vil også forskningsdesignet bli presentert. Oppgavens utvalg, og hvordan det ble gått frem for å begrense utvalget, samt etiske vurderinger knyttet til utvalget, blir presentert i delkapittel 3.3. I delkapittel 3.4 vil jeg beskrive hvordan bearbeidingen og analysen av datamaterialet har gått for seg. Jeg vil presentere analysemetoden, oppgavens validitet og reliabilitet, for til slutt å gjøre rede for min rolle som forsker.

3.1 Vitenskapsteori

Samtaleanalyse, både som teori og metode, bygger på ulike tradisjoner, og er å finne i «... skjæringspunktet mellom sosiologi, lingvistikk og sosialpsykologi» (Skovholt et al., 2021, s. 15). Videre blir samtaleanalyse brukt som metode innen en rekke ulike forskningsfelt, som «... helsevitenskap, utdanningsvitenskap, sosialpsykologi, lingvistikk, politikk og antropologi» (Skovholt et al., 2021, s. 15). Som metode er samtaleanalyse en måte å forske på hvordan mennesker gjennomfører sosiale handlinger, og hvordan disse sosiale handlingene kan skape en sosial orden via interaksjoner med mennesker. En av hensiktene til at forskere bruker samtaleanalyse, er å svare på hvordan personer, gjennom bruk av språk, konstruerer den sosiale verden (Skovholt et al., 2021, s. 15). Altså legger samtaleanalysen til grunn en sosialkonstruktivistisk forståelse. En annen hensikt er å se på hvordan mennesker oppnår og skaper en felles forståelse gjennom samtale, hvordan samtaledeltakerne forstår handlingene til hverandre, og hvordan samtaler og sosiale interaksjoner er organisert (Ekström & Johansson, 2019; Skovholt et al., 2021). Dette krever fortolkning av hendelsesforløpet som tar sted i samtalene.

En stor del av samtaleanalyse som metode, og hvordan forskere kan finne 'bevis' i datamaterialet, faller på det som blir kalt neste turs bevisførselsprosedyre. Denne formen for bevisførsel handler om å se på en ytring gjort av en person, for så å se på hvordan deltakeren tolker den forrige turen. Gjennom tolkningen til deltakeren, og videre, deres forståelse, er det dette som fremkommer i samtaleanalytiske analyser (Skovholt et al., 2021, s. 80). Et eksempel er spørsmålet «Hei, hvordan går det?». Dette kan være en vanlig høflighetsfrase, eller det kan være et genuint spørsmål om hvordan vedkommende har det. Som forsker kan det være vanskelig å analysere denne setningen uten å se på hvordan samtalepartneren svarer. Om samtalepartneren svarer «Hei. Bare bra, hva med deg?», kan man som forsker tolke dette som en høflighetsfrase, men om samtalepartneren svarer «Jo, nå skal du høre ...», kan dette tolkes som en begynnelse på en flerleddet tur om hvordan vedkommende har det. Det er da gjennom samtaledeltakernes egne forståelser av det som har blitt sagt, gjennom deres svar, at forskere drar slutninger i analysen. Det er derfor viktig at man som forsker «... alltid må studere neste tur, for å se i hvilken grad deltakerne selv behandler ytringen på måter som samsvarer med tolkningen til analysatoren» (Peräkylä, 2011, s. 291, som referert i Skovholt et al., 2021, s. 80-81).

Ved bruk av samtaleanalyse, studerer man naturlige samtaler i detalj, for så å gå videre til hvordan samtalens deltakere bruker ulike ressurser (som blikk, lyder, gester og kroppsspråk). Dette samspillet mellom de ulike ressursene og samtalen, er det som danner analysegrunnlaget i samtaleanalyse (Skovholt et al., 2021). Forskerens oppgaver blir derfor å tolke og forstå det som utfolder seg i samtalen, både ord og andre ressurser. Analysen av samtalen er det som danner grunnlaget for forståelsen og tolkingen til forskeren. Deretter ser forskeren på hva som førte til at en felles forståelse ble oppnådd gjennom samtalen en studerer. For «Mening kan inte observeras utan måste tolkas och förstås» (Ekström & Johansson, 2019, s. 14). Gjennom analyseringen er det derfor viktig at man som forsker er klar over forkunnskapene og forforståelsen man går inn med, da dette kan påvirke forståelsen av datamaterialet. Kjernen i en slik tolkningsmetode, som samtaleanalysen befinner seg i, er svingningen mellom en forståelse av delene og helheten (Ekström & Johansson, 2019; Christoffersen, 2019). I denne oppgavens, forstår man politiavhør, og det som foregår i politiavhøret, ut ifra hva politiet er som institusjon, men man forstår også hva politiet er som institusjon ut ifra hva som foregår i politiet. Det samme gjelder også samtalen mellom politibetjent og mistenk. Institusjonen forstås ut ifra hvordan deltakerne snakker med hverandre, og samtalen mellom deltakerne kan forstås ut ifra institusjonen.

3.2 En kvalitativ tilnærming

I kvalitative studier, burde forskningsdesignet være en reflektiv prosess (Hammersley & Atkinson, 1995, som referert i Maxwell, 2009). Innsamling og analysing av data, utviklingen og modifisering av teori, utdypingen og spissingen av forskningsspørsmål, og identifisering og håndteringen av validitetsfarer, er som regel en pågående prosess, hvor de ulike aspektene påvirker hverandre. Dette kan føre til at det blir nødvendige med tilpasninger i forskningsdesignet, som et svar på utviklingen av studien (Maxwell, 2009, s. 215). Sammenlignet med kvantitativ forskningsdesign, har kvalitativt forskningsdesign et større behov for en bredere, og mindre begrensede, forståelse av hva som inngår i designet. Denne oppgaven har hatt en abduktiv tilnærming til problemstilling, datamateriale, og analyse. Dette innebærer blant annet at teorier og begreper har blitt brukt for å kunne forstå og analysere datamaterialet. Videre har disse teoriene ført til fortolkningsrammer som igjen har ført til nye spørsmål knyttet til datamaterialet (Ekström & Johansson, 2019, s.19). Det har ført til nærmest en runddans mellom data, teori, og problemstilling/forskningsspørsmål.

Datamaterialet denne oppgaven baserer seg på er lydklipp og transkripsjoner av politiavhør, hvor de mistenke har norsk som andrespråk. Jeg begynte med å gjøre meg kjent med datamaterialet. Dette innebar å ta notater til de ulike avhørene over interessante fenomener som kunne være et utgangspunkt for videre analyse. Avhørene ble deretter satt inn i et Excel-ark som hadde en enkel oversikt over hva de ulike avhørene hadde av materiale. Etter prosessen med å gjøre meg kjent med materialet, fortsatte jeg med å lese tidligere forskning på feltet, nærmere bestemt institusjonelle samtaler med andrespråksbrukere, for så å se om det var noen av teoriene kunne være relevant for denne oppgaven. Etter å ha fått en oversikt på relevante teorier, fortsatte arbeidet med datamaterialet og analysen. Mange av avhørene var allerede transkribert, og de avhørene som ikke hadde blitt transkribert og som så ut til å være relevante for besvarelsen av oppgaven ble transkribert av meg. Når transkriberingen skulle finne sted, måtte jeg sette meg inn i transkripsjonssystemet Jefferson, da det var dette jeg hadde valgt å bruke (se vedlegg 7.2 for transkripsjonssystemet). Ved analysing av datamaterialet ble avhørene delt inn i kategorier (se 3.4.1), for så å bli analysert ut ifra disse.

En av grunnene til at samtaleanalyse ble valgt som bruk av metode i denne oppgaven, er blant annet at «Det analytiske målet i samtaleanalysen er nettopp å kartlegge de metodene vi bruker når vi produserer og fortolker ytringer i en samtale (Skovholt et. al, 2021, s. 15). Med tanke på

problemstillingen, og hvordan det er ønskelig å se på hvordan forståelse om tilståelsesrabatt blir sikret i politiavhør, vil samtaleanalyse bidra til å kartlegge hvordan dette fremstår gjennom samtale mellom politibetjenter og mistenkte. Metodetriangulering, ved bruk av intervjuer, kunne gitt mer innsikt i hvordan politibetjenter reflekterer rundt strategibruk i samtaler med andrespråksbrukere, og eventuelt om dette er noe politibetjentene er bevisst om i avhør. Intervjuer kunne også ført til refleksjoner fra politibetjentene om hvordan de oppfatter viktigheten av å sjekke forståelse. Det vil fortsatt være mulig å si noe om dette, men slutningene vil basere seg på innholdet i avhørene brukt og det som blir sagt, og vil derfor være begrenset til dette.

Oppgavens begrensninger er blant annet knyttet til valg av metode. Funnene vil ikke danne et godt grunnlag for generalisering. Videre vil oppgaven også kunne identifisere gjenvendende problemer og komme med mulige løsningsforslag. Disse gjenvendende problemene vil kunne ha en overføringsverdi til andre avhør, og løsningsforslagene kan være til hjelp i lignende situasjoner, altså vil en kunne gi konkrete eksempler som kan brukes til kritisk refleksjon rundt en etablert praksis. Ved bruk av samtaleanalyse vil metoden ikke danne et grunnlag for fortolkning, det som blir sagt, er det som blir sagt. På den måten holder analysen seg objektiv.

3.3 Utvalg av informanter

Når samtaleanalyse har blitt valgt som metode legger dette en del føringer når det kommer til innsamling og behandling av datamaterialet. Tradisjonelt sett skal materialet i samtaleanalyse utgjøre videoinnspillinger/lydinnspillinger og transkriberte interaksjoner i settinger som forekommer naturlig (Skovholt et al., 2021, s. 75-78).

Denne oppgaven baserer seg på 18 politiavhør som ble gjort i tidsrommet 2016 til 2020 i Oslo politidistrikt. Opptakene er av både voksne og ungdommer som er mistenkt i en sak, og de varierer i alvorlighetsgrad. Datamaterialet er samlet inn gjennom prosjektet «formidling av rettigheter i politiavhør» ved Senteret for flerspråklighet på Universitetet i Oslo (Diepeveen, Svennevig & Urbanik, 2021). Godkjenning fra Riksadvokaten, Oslo politidistrikt, Norsk senter for forskningsdata, og Personvernombudet ved Universitetet i Oslo, ble gitt for å få tilgang til opptakene av politiavhørene. For nærmere beskrivelse av de etiske vurderingene som har blitt tatt i forbindelse med dette forskningsprosjektet, og de ulike godkjenningene som har blitt gitt, se Diepeveen, Svennevig & Urbanik, 2021; Urbanik & Pavlenko, 2021).

Utvalget er strategisk, da det var ønskelig at de mistenkte skulle være andrespråksbrukere. Innenfor dette strategiske utvalget av andrespråksbrukere, var det tilfeldig hvem som ble inkorporert i utvalget, og hvilken bakgrunn de mistenkte hadde. Av datamaterialet tilgjengelig for meg, har jeg valgt ut 18 avhør som danner analysegrunnlaget for denne oppgaven. Kriteriene for de avhørene som ble valgt ut for denne oppgaven består av at politibetjenter må informere om tilståelsesrabatt, og det må ikke ha blitt brukt tolk under avhøret.

3.3.1 Etiske vurderinger

Som en del av innsamlingen av dette datamaterialet har det blitt tatt flere steg for å ivareta anonymiteten til både mistenkt og politibetjent. Disse stegene innebærer anonymisering av navn, datoer, adresser, og opprinnelsesland (NESH, 2021). Videre ble alle avhørene oppbevart på en TSD-server. Dette er en kryptert server for sensitive forskningsdata, og er derfor en sikker måte å oppbevare det innsamlede datamaterialet. Dette ga også et sikkert sted å lytte til de innsamlede avhørene, samt transkribering og anonymisering av informasjonen som ble gitt på avhørene før det skulle bli tatt ut av serveren.

Samtykke fra politibetjentene som gjennomførte avhørene har blitt innhentet. Mistenkte har blitt tilsendt informasjon og har fått muligheten til å reservere seg, men det har ikke vært nødvendig med innhenting av aktivt samtykke. Dette er på bakgrunn av en spesiell godkjenning som ble gitt i forbindelse med prosjektet «formidling av rettigheter i politiavhør» ved Senteret for flerspråklighet på Universitetet i Oslo.

3.4 Bearbeiding og analyse av data

I denne delen av oppgaven vil kategoriene som har dannet grunnlaget for analysen bli presentert. Deretter vil fremgangsmåten for analyseringen av datamaterialet bli gjort rede for, samt programmet som ble brukt til transkriberingen og transkripsjonssystemet. Videre vil oppgavens reliabilitet og validitet bli drøftet. Jeg vil også redegjøre for min rolle som forsker.

3.4.1 Kategorier

Etter å ha studert datamaterialet nøye, kom jeg fram til to samlinger som vil være relevant å analysere nærmere. Disse to samlingene tar utgangspunkt i forskningsspørsmål 1 og 2, og vil være til hjelp når det kommer til besvarelsen av disse spørsmålene. Videre har hver samling tre analysekategorier. I samling 1 (forskningsspørsmål 1), er kategoriene forenkling, segmentering, reformulering, og forebyggende selv-reparasjon. I samling 2 (forskningsspørsmål 2), er kategoriene eksplisitt og fraværende sjekking av forståelse. Disse kategoriene har kommet frem gjennom analysering av materialet, samt å ha sett på funnene som har kommet frem gjennom tidligere forskning.

Forskningsspørsmål 1: Hvordan blir forståelsesproblemer prøvd forebygget?

Kategori	Innhold
Forenkling	Leksikalsk forenkling, produsert av politibetjenten, i forhold til skrevet «Strafferabatt ved tilståelse» (se vedlegg 7.3). Dette kan innebære at fraser og begreper som: 'uforbeholden tilståelse', 'betraktning ved straffutmåling', 'bestemmelsen overlater til rettens skjønn', og 'prosessøkonomisk besparelse', blir forenklet til : 'detaljert forklaring', 'letter etterforskningen til politiet', 'skal retten vurdere å gi deg lavere straff', eller lignende
Segmentering	Oppdeling av setninger i mindre deler. Ofte med pauser mellom hver del, hvor den andre samtalepartneren har muligheten til å komme med innspill.
Reformulering	Taleren produserer en annen versjon av hva som nettopp ble sagt, for at det skal gjøres mer forståelig/passe bedre til konteksten.
Metakommunikasjon	Politibetjenter informerer om hva som skal skje i samtalen, hvilke temaer det skal snakkes om, og hvordan det skal snakkes om disse temaene. Det kan også innebære kommunisering av hva målene for samtalen skal være.

Forskningsspørsmål 2: Sjekker politibetjenter forståelse, og eventuelt hvordan?

Kategori	Innhold
Eksplisitt	Politibetjent må gjennom spørsmålsformuleringer stille spørsmål på en slik måte at den mistenkte blir oppmuntret til å hevde, demonstrere, eller avvise forståelsen gjennom svar på spørsmålet. Dette kan innebære spørsmål som: «Kan du forklare det som ble sagt til deg?» og «Forsto du hva som ble sagt?».
Fraværende	Politibetjent informerer om tilståelsesrabatt, uten tilbakemeldingssignaler fra mistenkt, hvorpå politibetjenten fortsetter med den innledende fasen av avhøret.

3.4.2 Analysemetoden

Skovholt et al. (2021, s. 85) skriver at analyseprosessen innenfor samtaleanalyse kan bli beskrevet i tre grove trinn som består av å først observere, deretter identifisere et fenomen for så å lage en samling av disse fenomenene, og til slutt beskrive en sosial praksis. Målet med denne oppgaven er som sagt å finne ut av hvilke strategier politibetjenter bruker for å sikre forståelse om tilståelsesrabatt, for så å se på hvordan politibetjenter sjekker forståelse, og hvordan politibetjenter forsøker å forebygge forståelsesproblemer. For å komme frem til dette ble avhørene lyttet til ved flere anledninger, dette var for å gjøre meg kjent med datamaterialet. Videre ble avhørene til en viss grad systematisert i et Excel-ark. Dette var for å få en bedre oversikt over de ulike avhørene. Deretter ble avhørene delt inn i to samlinger, ett for hvert forskningsspørsmål. Samling 1 besto av fire kategorier; forenkling, segmentering, reformulering, og metakommunikasjon. Samling 2 besto av to kategorier; eksplisitt sjekking av forståelse, og fraværende sjekking av forståelse.

Gjennom disse to samlingene, identifiserte jeg fenomener som har dannet grunnlaget for analysen. Når jeg skulle begynne å analysere fenomenene, måtte jeg først transkribere et avhør jeg ville ha med i utvalget. Deretter begynte jeg med nærlesing av de ulike kategoriene. Videre begynte analyseringen av de to samlingene, med tilhørende kategorier. Samlingen ble analysert hver for seg, for så å se etter strategier som var gjenvendene i politiavhørene.

Alle avhørene har blitt transkribert gjennom programmet ELAN. Videre ble transkripsjonssystemet Jefferson, brukt i transkriberingen av avhørene. Avhørene er transkribert av ulike forskere, noe som kan føre til forskjeller i måten avhørene er transkribert på.

3.4.3 Studiens reliabilitet

Når det er snakk om oppgavens pålitelighet med tanke på datamaterialet, blir dette kalt for reliabilitet. Dette handler om at det datamaterialet som har blitt samlet inn skal være troverdig, og at det skal være etterprøvbart. Spesielt for samtaleanalyse, når det kommer til reliabilitet, er kvaliteten på opptak og transkripsjoner viktig (Skovholt et al., 2021, s. 94). Gullstandarden innen samtaleanalyse er videoopptak. Det var ikke mulig i denne sammenheng å bruke datamateriale som utelukkende besto av videoopptak, og dette er med på å påvirke reliabiliteten. Likevel spiller lydopptakene i oppgavens favør, da presentasjonen av transkripsjonene tilgjengeliggjør dataene til andre forskere, hvor forskerne vil ha muligheten til å komme frem til de samme funnene. Dette er også viktig når det kommer til transkriberingen av avhørene. Som Moberg og Ekström (2019, s. 82-83) skriver, så er ingen transkripsjon noen gang ferdig eller fullstendig. Oppfattelsen av det man hører, når man transkriberer, er til dels ubevisst, noe som kan føre til at man fyller inn med den forkunnskapen og forventninger man har fra før. Dette kan også påvirke reliabiliteten til oppgaven. Det at jeg som forsker er klar over hvilke forkunnskaper og antakelser jeg har er viktig for å prøve å motvirke de underbevisste forhåndsantakelsene jeg har. Til slutt er det prekært å følge konvensjonene for transkribering innen samtaleanalyse (Skovholt et al., 2021). Om disse konvensjonene ikke blir fulgt vil det være vanskelig for andre forskere å tyde og forstå transkripsjonene, noe som kan resultere i et annet funn enn det som ble gjort i denne oppgaven.

Kategoriseringene av samlingene ble gjort av en person. Det kan ha betydning for funnene og analysen til denne oppgaven. Dette er blant annet med tanke på usikkerheten knyttet til om andre forskere ville ha kategorisert utdragene inn i de samme samlingene. Om andre forskere ville kategorisert annerledes vil det da kunne ha implikasjoner for selve analysen og diskusjonen.

3.4.4 Studiens validitet

Ifølge Ekström og Johansson (2019) kan man si at et argument har validitet om det har noe med saken å gjøre. Sagt på en annen måte så må det du har kommet fram til gjennom forskning faktisk ha noe med det du har forsket på. Når man da ser på validitet i samtaleanalyse blir det knyttet opp mot «hvordan vi tolker observasjoner, i hvilken grad tolkningene er støttet av data, i hvilken grad observasjonene blir gitt riktig begrep, og om tolkningene er fornuftige sett i forhold til tidligere forskning» (Skovholt et al., 2021, s. 91). Videre burde man som forsker også stille spørsmål knyttet til validitet gjennom hele forskningsprosessen. Det finnes ulike typer validitet, og denne oppgaven baserer seg på intern og ekstern validitet.

Intern validitet går ut på at det man gjør skal være transparent, altså at det er troverdig, representativt, og at det er begrepsvaliditet (Skovholt et al., 2021). For at det skal være troverdig burde man stille spørsmålet: «Er det jeg har forsket på, faktisk det som har blitt forsket på?». I dette tilfellet er det lydopptak av politiavhør, hvor målet er å si noe om hvordan tilståelsesrabatt blir lagt frem i avhør. Det vil det ikke passe seg at jeg som forsker tillegger deltakerne følelser ut ifra hvordan jeg tolker toneleie og stemmebruk. At det skal være representativt omhandler da om kriteriene for utvalget og om dataene som har blitt innsamlet er representative. Som tidligere nevnt består dette utvalget av strategisk og tilfeldig utvalg, og gjør at det til en viss grad er tilfeldig hvem som ble deltaker. Dette har også innvirkning på om tolkningene gir grunnlag for generalisering, noe det ikke gjør med tanke på både et lite utvalg, men også at deltakerne er plukket ut på basis av at det var hensiktsmessig. Begrepsvaliditet sier noe om det er en sammenheng mellom begrepene som blir brukt, og om disse begrepene representerer observasjonene som utgjør datamaterialet. Når jeg skal sette ord til interaksjonene i lydopptakene, er det viktig at de riktige begrepene blir brukt, og at disse blir tydelig definert.

Ekstern validitet, på den annen side, omhandler hvor generaliserbart funnene er. Altså om funnene kan bli overført til andre sosiale fenomener, eller at det kan bli knyttet opp mot tidligere forskning (Skovholt et al., 2021). Når det kommer til denne oppgaven, og om funnene danner grunnlag for generalisering, vil jeg si nei. Dette er på bakgrunn av at utvalget består av få bidrag, hvor bidragene er valgt ut og ikke randomisert. Oppgavens funn kan derimot danne grunnlag for å si noe om hvordan kommunikasjon i politiavhør blir utført, især når det kommer til kommunikasjon av komplekse begreper og hendelser. Videre kan dette muligens ha en viss

overførbarhet når det kommer til situasjoner som ligner på denne spesifikke situasjonen som er gjenstand for forskning i denne oppgaven.

3.4.5 Forskerens rolle

Min rolle som forsker vil være farget av mine forkunnskaper og erfaringer. Dette er viktig å være observant på om dette kan farge måten jeg tilnærmet meg denne oppgaven, og som en forlengelse, oppgavens funn. Dette kan beskrives som kritisk subjektivitet (Maxwell, 2006). Målet er derfor ikke å undertrykke mine tidligere erfaringer og forkunnskaper, men heller være oppmerksom på dette underveis i prosessen. For å være oppmerksom på aspekter som kan ha farget mitt syn som forsker, er det derfor viktig å vise bredden innenfor utvalget av datamaterialet. Videre vil det være mitt ansvar å påse at et rikt utvalg vil bidra til å belyse den valgte problemstillingen, uten at det blir 'trikset' til. Dette innebærer blant annet å ikke tillegge deltakerne følelser ut ifra toneleie, eller måten ting har blitt sagt på.

3.4.6 Avklaring ved valg av begreper

I denne oppgaven har jeg valgt å bruke den pragmatiske forståelsen av kommunikasjon, og ser derfor på kommunikasjon mellom mennesker som en intensjonell handling. Videre vil jeg bruke mistenkt når jeg omtaler både mistenkte eller siktede. Dette er på bakgrunn av at statusen den mistenkte har, ikke vil ha en antatt betydning på analyseringen av datamaterialet eller funnene i oppgaven. Både tilståelsesrabatt og strafferabatt vil bli brukt når det er snakk om Straffeloven §78, bokstav f. Dette er for å unngå at oppgaven skal oppleves som gjentakende. Videre blir også politietterforsker og politibetjent brukt om hverandre. Dette er igjen for at oppgaven ikke skal oppleves som repetitiv.

4 Analyse og drøfting

I dette kapitlet vil jeg presentere resultatene av datamaterialet som har blitt analysert. Som nevnt tidligere er det 18 avhør som utgjør analysegrunnlaget for oppgaven. Avhørene har blitt analysert og kategorisert ut ifra hvilke strategier som ble brukt av politibetjentene under avhøret. De kategoriserte strategiene omfatter forenkling, segmentering, reformulering og forebyggende selv-reparasjon, samt eksplisitt, implisitt og fraværende sjekking av forståelse. I avhøret kan det ha blitt brukt flere ulike strategier, og da har de strategiene som er mest fremtredende blitt brukt som eksempel. Kategoriene som kom frem gjennom analysen, danner grunnlaget for underkapitlene i denne delen av oppgaven. Ved å gjengi utdrag av avhørene, er det ønskelig at leseren skal få et bilde av hvilke strategier som blir brukt av politibetjenter under avhør med mistenkte som er andrespråksbrukere.

Analysen er delt inn i 6 kapitler, med et 7. kapittel som drøfter funnenes betydning. De første fire kapitlene 4.1 Forenkling, 4.2 Segmentering, 4.3 Reformulering, og 4.4 Metakommunikasjon, omhandler analyser av strategier som blir brukt for å fasilitere forståelse i samtaler med andrespråksbrukere. Etter fulgt av to kapitler, 4.5 Eksplisitt sjekking av forståelse, og 4.6 Fraværende sjekking av forståelse, som analyserer hvordan disse strategiene blir tatt i bruk ved sjekking av forståelse rundt tilståelsesrabatt. I hvert kapittel vil resultatene av analysen bli presentert, og eksemplifisert i form av utdrag fra forskjellige avhør. De ulike kapitlene vil også bli drøftet opp mot relevant teori. Noen av utdragene vil bli drøftet flere ganger, da de viser til eksempler som favner flere kategorier. Til slutt følger kapittel 4.7 Drøfting av funnene, som vil drøfte funnene opp mot relevant teori. Drøftingen er delt inn i to ulike deler. Disse delene tar for seg drøfting av forståelsesstrategier som er anvendt, drøfting av sjekking av forståelse.

4.1 Forenkling

Leksikalsk forenkling vil si å bruke et enklere ord eller uttrykk (Svennevig et al., 2019). Denne formen for forenkling kan blant annet bli brukt når taleren anser budskapet som vanskelig å forstå. Taleren tar derfor et valg om å gjøre budskapet enklere ved å bruke høyfrekvente ord fremfor lavfrekvente ord, og fremmedord. Endringer i setningsoppbygningen kan også oppstå når en forenklingsprosess blir gjort, men setningsoppbygging vil ikke være et fokus for analysen. En slik form for forenkling vil kunne føre til at mulige problemer rundt forståelse blir avverget før de har oppstått. Når det kommer til politiavhør, kan det oppstå en del fagtekniske termer og ord som en naturlig del av avhøret. I møte med mistenkte som har norsk som andrespråk, kan disse fagtekniske termene oppfattes som vanskelige å forstå, og forenkling kan derfor være en måte å gjøre innholdet lettere å forstå, spesielt når det kommer til tilståelsesrabatt.

«Strafferabatt ved tilståelse» (se vedlegg 7.3), er et ark som mistenkte blir fremvist i avhør. Informasjonen presentert på dette arket kan sies å inneholde fagtekniske termer, blant annet fraser og begreper som: 'uforbeholden tilståelse', 'betraktning ved straffeutmåling', 'bestemmelsen overlater til rettens skjønn', og 'prosessøkonomisk besparelse'. Ved bruk av en leksikalsk forenkling kan disse frasene og begrepene bli presentert som: 'detaljert forklaring', 'letter etterforskningen til politiet', 'skal retten vurdere å gi deg lavere straff', eller lignende. Det er slik denne oppgaven har tolket forenkling av skrevet det er henvist til.

For å eksemplifisere hvordan politibetjenter bruker forenkling i avhør med mistenkte, vil jeg vise til utdrag 1. Når det kommer til utdraget, viser det hvordan en politibetjent forenkler og konkretiserer budskapet som omhandler tilståelsesrabatt.

4.1.1.1 Utdrag 1, 20NN

- 1 PB .h (.) videre (.) så må jeg informere deg om dette skrevet her
- 2 ST ja
- 3 PB dette er (.) la oss si (.) e at du for eksempel tilstår noe
- 4 ST ja
- 5 PB .hH em: så (.) e: la oss si at du tilstår for eksempel å a: e
- 6 for eksempel å ha slått eller å ha gjort vold
- 7 ST ja

8 PB .h em: (.) .h så e hvis du samarbeider
9 SD (0.23)

10 ST j[a]

11 PB e[:]m eller kommer med slike: opplysninger da
12 SD (0.2)

13 ST hm[hm]

14 PB [e:]m: (.) .h og ikke legger skjul på noe

15 ST j[a]

16 PB [så] vil retten kunne ta: (.) dette i betraktning og vanligvis
17 så blir det gitt mellom ti og tretti prosent

18 ST hm[hm]

19 PB [r]eduksjon i straff
20 SD (0.47)

21 ST okei

22 PB okei ?
23 SD (0.03)

24 ST ja

I det som kan ansees som politibetjentens første tur når det kommer til informeringen om strafferabatt, kan en se forenkling i linje 1, ved at politibetjenten sier: ('... så må jeg informere deg om dette skrivet her'). En hyppig brukt frasering i datamaterialet brukt i denne oppgaven er: «jeg vil gjøre deg kjent med tilståelsesrabatt», så ved å formulere seg på måten han gjorde i linje 1, blir det tydelig at det har skjedd en forenkling. Dette er også en måte å projisere at politietterforskeren ønsker å holde på turen sin, og derfor gjør den mistenkte oppmerksom på at politietterforskeren vil utføre en flerleddet tur. Videre viser politibetjenten til et skriv, uten å navngi det. Skrivet det blir henvist til har et institusjonsspesifikt navn, strafferabatt, og er et nokså lavfrekvent ord, hvilket politibetjenten aktivt ikke bruker i innledningen. Den mistenkte gir et tilbakemeldingstegn, ('ja'), og politibetjenten fortsetter med informeringen. I linje 3-6 begynner politibetjenten med selve informeringen. Gjennom informeringen bruker politibetjenten «for eksempel», når han skal forklare rundt det å tilstå til noe kriminelt. Som blant annet i linje 5-6 hvor politibetjenten sier: ('hH em: så (.) e: la oss si at du tilstår for eksempel å a: e for eksempel å ha slått eller å ha gjort vold'). Ved å si «for eksempel» tar ikke politibetjenten skyldspørsmålet i betraktning, og hevder heller ikke at den mistenkte er skyldig. Videre kan også en slik eksemplifisering bidra til å konkretisere innholdet, og derfor gjøre det lettere å se for seg. Politibetjenten forenkler deretter det kriminelle forholdet til konkrete

handlinger som ('...å ha slått') eller ('...å ha gjort vold'), istedenfor å omtale det som «det du er anmeldt for», «straffbare handlinger», eller «saken du er mistenkt i». Den mistenkte kommer med tilbakemeldingssignal etter hvert segment politibetjenten kommer med, som en kan se i linje 2, 4, og 7, og kan bli oppfattet som at den mistenkte hevder forståelse til det som ble sagt av politibetjenten.

Et annet, og muligens et mer tydelig, tegn på forenkling er å finne i linje 8, 11 og 14, hvor politibetjenten velger å utdype frasen «dersom du gir en uforbeholden tilståelse». Denne frasen er tatt fra den skriftlige formuleringen i skrivet «Strafferabatt ved tilståelse» (vedlegg 7.3), og blir ofte brukt under avhør. Politibetjenten forenkler da frasen ovenfor ved å si ('h em: (.) .h så e hvis du samarbeider') ('e:m eller kommer med slike opplysninger') ('e: m: og ikke legger skjul på noe'). Denne forenklingen er både en forenkling i form av å bruke mer høyfrekvente ord enn 'uforbeholden' i forklaringen av ordningen, som blant annet 'samarbeider' og 'ikke legger skjul på'. Videre er det også en forenkling i form av at innholdet politibetjenten formidler blir delt opp i tre deler, framfor en lengre sammenhengende ytring. Denne formen for oppdeling blir også kalt segmentering, og vil bli adressert nærmere i 4.2. Hver av disse tre delene er etterfulgt av en liten pause, ikke mer enn 0.23 sek, og hvor den mistenkte kommer med tilbakemeldingssignal i form av ('ja') eller ('hm') i disse pausene. Tilbakemeldingssignalene den mistenkte gir, hevder forståelse av det politibetjenten informerer om, noe som kan føre til at politibetjenten fortsetter informeringen.

Når politibetjenten kommer til delen om hvordan retten vurderer tilståelser i betraktning til straffeutmåling, er det også tydelige tegn på forenkling. I skrivet politiet gir mistenkte for å skrive under på at de har fått informasjon, står det blant annet «Bestemmelsen overlater til rettens skjønn både om det skal gis strafferabatt og i tilfelle hvor stor rabatten skal være» (vedlegg 7.3). I linje 16 sier politibetjenten ('så vil retten kunne ta: (.) dette i betraktning og vanligvis så blir det gitt mellom ti og tretti prosent'). Her har politietterforskeren forenklet 'rettens skjønn' til at 'retten kunne ta dette i betraktning'. Videre har også delen som beskriver hvor stor strafferabatten er og om den blir gitt, blitt konkretisert til 'vanligvis blir det gitt mellom ti til tretti prosent', noe som da kan gjøre informasjonen lettere å forstå.

Et annet eksempel på forenkling er å finne i utdrag 2. Utdraget viser politibetjenten som informerer den mistenkte om strafferabattordningen, og hva denne ordningen innebærer. Det er

ingen tydelige tegn på forståelsesproblemer, og den mistenkte kommer med tilbakemeldingssignal som hevder forståelse.

4.1.1.2 Utdrag 2, 35NN

1 PB videre så: er de:t strafferabatt ordning ved at (.) hvis du
2 (.) forteller e (.) e sannheten

3 ST hmhm
4 SD (0.58)

5 PB så (.) kan det (.) hjelpe deg at du får en e lavere straff
da
6 SD (0.45)

7 PB men det er noe som .h blir avgjort av e hvis saken kommer i
8 tingretten altså en dom[mer som] e avgjør det

9 ST [hm]
10 SD (0.76)

Politibetjenten innleder informasjonen om tilståelsesrabatt i linje 1. I stedet for å si «strafferabatt ved tilståelse», begynner politibetjenten med: (‘videre så: er de:t strafferabatt ordning ved at (.) hvis du (.) forteller e (.) e sannheten’). Her har da politibetjenten forenklet «strafferabatt ved tilståelse», til «strafferabatt ordning». Politibetjenten beskriver da strafferabatten som en ordning, og kan være en funksjon på å vise den mistenkte at dette ikke er noe man ‘får’, men at det er en måte å løse spørsmålet om straff og skyld. Videre i linje 2 blir det understreket at denne ordningen blir tilgjengelig om den mistenkte er sannferdig i uttalelsene sine. Dette er også en forenkling fra «uforbeholden tilståelse» til «hvis du forteller sannheten». Forenklingene som politietterforskeren har gjort i linje 1 og 2, er å gå bort fra lavfrekvente ord som kan bli ansett som vanskelige å forstå, og velger heller å bruke mer høyfrekvente ord som kan sies å være lettere å oppfatte betydningen av. Dette blir etterfulgt av et tilbakemeldingssignal fra den mistenkte (‘hmhm’), noe som tyder på at den mistenkte har forstått den politibetjenten har sagt hittil.

I linje 5 fortsetter politibetjenten informeringen, men også forenklingen av budskapet. Han forklarer (‘så (.) kan det (.) hjelpe deg at du får en e lavere straff da’). Dette er en forenkling av at tilståelsen vil bli tatt i «betraktning ved straffeutmåling». Politibetjenten bruker høyfrekvente ord i forenklingen, som ‘lavere straff’. Videre blir innholdet i linje 5 konkretisert, ved at politietterforskeren henvender seg til den mistenkte fremfor å forklare innholdet uten et tydelig subjekt. Etter en kort pause, fortsetter politibetjenten med en utdyping av det som ble sagt i

linje 5, hvor han presiserer at om den mistenkte får en lavere straff eller ikke er noe som blir avgjort i tingretten. Forenklingen i linje 7-8, er gjort ved å bruke høyfrekvente ord, sammenlignet med de lavfrekvente ordene 'bestemmelsen overlater til rettens skjønn' som er å finne i skrivet de mistenkte blir gitt. I linje 8, reformulerer politibetjenten også 'tingretten' til 'en dommer'. Slike reformuleringer er en form for selv-reparasjon, og kan fungere som en reparasjon for å avverge mulige forståelsesproblemer, og vil bli diskutert nærmere i kapittel 4.3. Turen til politibetjenten blir igjen besvart av den mistenkte med et nytt tilbakemeldingssignal som hevder forståelse ('hm'), og informeringen om tilståelsesrabatt er dermed ferdig.

Ved bruk av forenkling, er det i avhørssituasjoner, politibetjenten som avgjør hvilke aspekter av informasjonen som har behov for å bli forenklet. Når politibetjenten tar valget om å forenkle budskapet, har da politibetjenten også tatt et valg om hva det er forventet at den mistenkte kommer til å forstå, og ikke forstå. Disse antakelsene som blir tatt under forenklingsprosessen, kan føre til at informasjon tiltenkt den mistenkte kan gå tapt, og dette vil igjen kunne gå utover den mistenktes epistemiske og deontiske rettigheter. I avhør er det politibetjenten som sitter på kunnskapen om hva som skal skje når, og hvilke rettigheter den mistenkte har. Ved å forenkle rettighetene til den mistenkte, som for eksempel i utdrag 2, linje 2-5, blir også litt av innholdet borte. Politibetjenten forteller den mistenkte at om han forteller sannheten, så kan dette hjelpe han til å få en strafferabatt, men dette avviker fra slik informasjonen blir presentert i skrivet som blir gitt de mistenkte. I skrivet står det at en må gi en uforbeholden tilståelse, altså en tilståelse uten betingelser, om man skal få tilståelsesrabatt. Det å fortelle sannheten, og det å tilstå til noe kriminelt, er ikke det samme. For den mistenkte kan fortelle sannheten uten å tilstå, og man tilstå uten å fortelle sannheten. Ved forenklinger, slik som den nevnt ovenfor, kan det være at den mistenkte forstår at politibetjenten snakker om en tilståelse når han sier at den mistenkte skal fortelle sannheten. I slike institusjonelle situasjoner burde man være sikker på at budskapet man ønsker å gi, og det man faktisk gir, er det samme.

4.2 Segmentering

Ved å dele informasjon opp i flere mindre 'biter', med pauser imellom, og ved å senke tempoet, kan det gjøre det lettere for samtalepartnere å uttrykke forståelse, eller problemer med forståelse. Det kan også være lettere å lokalisere hvor samtalepartneren har forståelsesproblemer for taleren ved å dele opp informasjonen (Svennevig, 2018). Som nevnt i 2.3.3 blir dette kalt for segmentering, og har blitt sett brukt i sammenhenger hvor samtaledeltakerne blant annet består av andrespråksbrukere og morsmålbrukere. I samtaler med andrespråksbrukere og morsmålbrukere er det som regel morsmålsbrukerne som segmenterer turen sin, og andrespråksbrukerne som kommer med tilbakemeldingssignaler, innvendinger eller kommentarer. Det å segmentere informasjon i samtaler kan derfor bli omtalt som en strategi for å legge til rette for forståelse.

Et eksempel på bruk av segmentering i politiavhør finner vi i utdrag 3. Utdraget viser politibetjenten som presenterer informasjonen om tilståelsesrabatt, og hva denne ordningen innebærer. Presentasjonen av informasjonen er tydelig segmentert. I forkant av utdraget har den mistenkte blitt gjort kjent med de formelle rettighetene, som innebærer hva den mistenkte er mistenkt for og retten til å la seg bistå av en forsvarer. Den mistenkte skal også ha hatt en telefonsamtale med politibetjenten før selve avhøret, hvor mer informasjon kan ha blitt gitt. Utdraget avsluttes rett før politibetjenten gjør den mistenkte kjent med at han ikke er pliktet til å forklare seg til politiet, og den mistenkte skal snart i gang med å gi sin frie forklaring.

4.2.1.1 Utdrag 3, 47NN

- 1 PB jeg vil gjøre=dæ åsså kjent med noe som heter tilståelsesrabatt
i forhold til de forholdene som du har gjort.
- 2 SD (0.35)
- 3 PB .hh
- 4 ST m.
- 5 SD (0.22)
- 6 PB e:: hvis du har gjort det som jeg sier at du er mistenkt for
- 7 SD (0.19)
- 8 ST m.
- 9 SD (0.11)
- 10 PB å forklarer deg detaljert om det,
- 11 SD (0.41)
- 12 PB så skal retten vurdere å gi deg lavere straff
- 13 SD (0.22)

14 PB for de forholdene
15 SD (0.24)

16 ST m.
17 SD (0.14)

18 PB .mpt
19 SD (0.04)

20 PB e: normalt vil reduksjonen ligge på ti til tretti prosent
21 SD (0.17)

22 ST m:.
23 SD (0.35)

24 PB e::::
25 SD (0.12)

26 PB jo tidligere du tilstår jo lavere straff vil retten kunne gi
deg.
27 SD (0.1)

28 ST m.
29 SD (0.41)

30 PB e:: å det er ikke en oppfordring til å erkjenne noe du ikke har
gjort
31 SD (0.19)

32 PB hvis dette er noe ikke du har gjort så skal du ikke erkjenne
noe
33 SD (0.16)

34 ST m:.
35 SD (0.34)

36 PB .h e: men det er en mulighet for å få lavere straff
37 SD (0.33)

38 PB dæf-
39 SD (0.24)

40 PB dersom du erkjenner noe som du vet at du har gjort.
41 SD (0.24)

42 ST m.
43 SD (0.49)

44 PB forsto du hva jeg sa?
45 SD (0.15)

46 ST ja.
47 SD (0.22)

48 PB ja?
49 SD (1.44)

I utdraget er det en gjennomgående og tydelig struktur, som består av at politibetjenten gir informasjon, etterfulgt av en kort pause. Som oftest blir også pausen etterfulgt av den mistenkte som kommer med tilbakemeldingssignaler i form av ('m:') og ('ja'). Stedene hvor den mistenkte ikke kommer med tilbakemeldingssignaler, kan sies å være i forbindelse med en fortsettende intonasjon eller ved at den mistenkte anser turen som ufullstendig. I linje 1 kan man se et unntak til denne strukturen. Turen til politibetjenten er nok så ordrik og lang, sammenlignet med de påfølgende turene. Selve turen fungerer som en innledning til hva som vil komme videre i avhøret knyttet til tilståelsesrabatt.

Etter tilbakemeldingssignalet i linje 5 fortsetter politibetjenten i linje 6 med forklaringen av tilståelsesrabatt, hvor et nytt tilbakemeldingssignal blir gitt, linje 8. Videre ser man i linje 10, 12, og 14, at budskapet er tydelig segmentert, og etterfulgt av lengre pauser på opp til 0.41 sekunder. I slutten av linje 10, ser vi fortsettelsesintonasjon. Det vil si at tonefallet til politibetjenten tyder på at turen ikke er fullstendig. Likevel er informasjonen segmentert, og pausene er lange mellom hvert segment, fra 0.22 til 0.41 sek. Fra linje 10 til 14 er det heller ingen tilbakemeldingssignaler fra den mistenkte, og dette kan forklares på bakgrunn av fortsettelsesintonasjonen i linje 10. Når den mistenkte regner turen til politibetjenten som ferdig, kommer han med tilbakemeldingssignal i form av ('m'), etterfulgt av en pause på 0.24 sekunder, som vist i linje 16.

Informeringen om ordningen fortsetter, og samme mønster er å finne ved at politibetjenten beholder turen over to til tre segmenter, med pauser imellom, for så at den mistenkte produserer tilbakemeldingssignal. I linje 20 begynner politibetjenten med ('e:'), dette kan i en samtale oppfattes som et forsøk på å holde på turen (Skovholt et al., 2021). Segmentet blir besvart med et tilbakemeldingssignal av den mistenkte, før turen til politibetjenten fortsetter. I linje 24, ser vi igjen at politibetjenten produserer en forlenger, denne gangen er den også lengre ('e::::'). Dette kan tolkes som at politibetjenten ikke anså seg selv som ferdig med turen, og at dette da er et forsøk på å vise tydeligere at hun fortsatt ønsker å holde på turen. Det er en kort pause på 0.12 sekunder, før politibetjenten fortsetter turen sin (linje 26). Den mistenkte gir igjen et tilbakemeldingssignal, og politibetjenten fortsetter. Når politibetjenten fortsetter ser vi igjen at hun, før hun begynner 'ordentlig' på turen, i linje 30 starter med ('e::'). Det virker som om dette fungerer som et forsøk på å holde på turen, da linje 32 er slutten på turen og hun har ikke blitt

avbrutt eller at den mistenkte har produsert tilbakemeldingssignal, selv med en kort pause mellom linje 30 og 32.

I siste del av utdraget, linje 44 til 49, ser man politibetjenten stille et eksplisitt spørsmål til den mistenkte, ('forsto du hva jeg sa?'). Dette spørsmålet er da en måte å få den mistenkte til å hevde forståelse for hva som har blitt sagt frem til dette punktet i avhøret. Den mistenkte hevder forståelse i form av å besvare spørsmålet med ('ja.'). Selve spørsmålet blir lagt opp på en slik måte at det er naturlig å svare ja/nei. Etter spørsmålet til politibetjenten har blitt besvart av den mistenkte, sier politibetjenten ('ja?'). Den stigende intonasjonen tolkes som om det blir stilt et nytt spørsmål, og kan fungere som en måte å få den mistenkte til å utdype forståelsen sin ved å demonstrere den. Dette skjer ikke, og det oppstår en relativt lang pause på 1.44 sek. Da det ikke kommer noe svar eller tilbakemeldingssignaler går politibetjenten videre med å informere om mer rettigheter (ikke med i utdraget).

Forklaringen i seg selv, har blitt lagt opp til at det i utgangspunktet ikke er behov for tilbakemeldingssignal. Med bakgrunn i linje 1, hvor politibetjenten sier ('jeg vil gjøre=dæ åsså kjent med'), og kan sies å fungere på en måte hvor forventninger blir klargjort/tydeliggjort. Politibetjenten legger føringen på hvordan denne delen av avhøret skal foregå. Ut ifra linje 1, kan man også tolke det som at det er hun som skal utføre en handling, hvor den mistenkte skal være mottaker. Politibetjenten er en aktiv i denne delen av avhøret, hvor den mistenkte er passiv. Likevel kan det sies at det er en forventning til at den mistenkte skal produsere tilbakemeldingssignaler, med tanke på at det oppstår pauser hyppige pauser. Tilbakemeldingssignalene fungerer på en måte som gjør det tydelig for politibetjenten at den mistenkte følger med i forklaringen av budskapet, og eventuelt gjort det enklere for den mistenkte å gi uttrykk for mulige forståelsesproblemer om det hadde oppstått i samtalen.

I utdraget ser man ingen tydelige tegn til problemer som oppstår, med unntak av linje 20, hvor politibetjenten ikke fikk fullført turen. Det er ingen overlappende tale, eller tydelige tegn fra den mistenkte hvor problemer med forståelse har blitt ytret. Utdraget viser heller ingen tydelige tegn på at den mistenkte har forstått det som har blitt sagt. Tilbakemeldingssignalene den mistenkte kommer med i utdraget viser kun at den mistenkte hevder forståelse. Det er ingen evidens på faktisk forståelse, som for eksempel ved å demonstrere forståelse.

4.3 Reformulering

Som en form for selv-reparasjon, for å gjøre budskapet enklere å forstå eller bedre tilpasset konteksten samtalen befinner seg i, kan man som taler velge å reformulere turen man nettopp hadde. Innenfor samtaleanalyse kalles dette for reformulering, og kan sies å være en strategi for å unngå misforståelser. Når taleren benytter seg av denne strategien, kan det foregå på to ulike måter. En måte vil være å reformulere hele ytringen, mens et annet vil være å gi to forskjellige beskrivelser av den samme referansen (Svennevig et al., 2019).

Med tanke på situasjonen som er avhør, vil dette kunne være en nyttig strategi da det blir brukt mye fagtekniske ord og uttrykk for å forklare og beskrive situasjonen den mistenkte befinner seg i. Utdrag 4, viser eksempler på hvordan reformulering har blitt brukt i avhørssituasjon.

4.3.1.1 Utdrag 4, 22NN

- 1 PB .mts i tillegg så er det er det en em (.) en em (.) .mts en
paragra:f i
2 norsk e lov som sier det at em (.) .mts .h e: du skal bli gitt
3 informaSJON om noe som heter uforbeholden tilståelse (.) og at
det er
4 noe som heter strafferabatt (.) .h ved uforbeholden tilståelse
5 SD (0.45)
- 6 PB .h e: og (.) med det så betyr det det at (.) hvis saken skulle
gå for e
7 retten (.) .mts og du har i avhør lagt e: alle kortene på
bordet (.) .h
8 ikke lagt skjul på noen ting (.) .h så kan retten ta: det i
betraktning
9 (.) e: hvis du blir dømt for dette
10 SD (1.47)
- 11 ST hmhm
- 12 PB e: og da kan man få en lavere straff: utifra (.) sakens natur
og og slike ting
13 SD (0.36)
- 14 PB .h (.) e: og det er ikke noe sånn at du må (.) tilstå (.) men
det er
15 en informasjon at sånn er det norsk rettssystem (.) fungerer da
16 SD (0.62)

Utdraget begynner med at politibetjenten forklarer den mistenkte om uforbeholden tilståelse og at mistenkte, ifølge norsk lov, har rett på informasjon om dette og strafferabatt (linje 1-4). I linje 3, kan man se at politibetjenten legger trykk på siste del av ordet «informaSJON». Trykket på ordet kan være i forbindelse med at politibetjenten ønsker å gjøre det klart for den mistenkte

at det kun er informasjon, og ikke et ønske om en tilståelse. Videre rydder også politibetjenten plass til en forklaring i løpet av den første TKE han produserer (linje 1-4). Dette har som funksjon å blant annet forlenge turen til politietterforskeren ved at det skaper en forventning om en forklaring av begrepet (linje 4), samt at det er en forebyggende strategi da politibetjenten anser dette som ukjent for den mistenkte og velger derfor å forklare begrepet.

I linje 6 ser man tegn til en begynnelse på forklaringen av begrepet i linje 4 og 5. Dette skjer ved at politibetjenten sier ('... med det så betyr det at ...'). Etter dette begynner politibetjenten å forklare hva uforbeholden tilståelse betyr, ved å utdype hva som vil skje om saken går for retten og den mistenkte har tilstått til noe kriminelt. Denne forklaringen blir ikke besvart, og politibetjenten fortsetter forklaringen. I linje 8 ser vi en reformulering på hva som ble sagt i slutten på linje 7, hvor politibetjenten sier ('... lagt e: alle kortene på bordet ...'). Reformuleringen i linje 8 går ut på å forklare uttrykket «å legge alle kortene på bordet», ved at han sier ('ikke lagt skjul på noen ting ...'), og denne reformuleringen blir ikke annonsert på forhånd.

Etter at politibetjenten har fullført turen sin i linje 9, er det en lang pause på 1.47 sekunder, før den mistenkte kommer med et tilbakemeldingssignal ('hmhm') i linje 11. Slike lange pauser kan indikere at det er ønskelig med et tilbakemeldingssignal fra den mistenkte. Ettersom politibetjenten også var ferdig med en lengre tur om informasjonen rundt tilståelsesrabatt, kan det også være at han så etter en viss bekreftelse på at den mistenkte hadde fått med seg det som ble sagt. Når den mistenkte kommer med tilbakemeldingssignalet, hevder han forståelse for det som har blitt sagt, og politibetjenten fortsetter med en forklaring av hva strafferabattordningen vil si. Politibetjenten presiserer i linje 14 at den mistenkte ikke må tilstå, men at dette er informasjon som alle skal få på bakgrunn av hvordan det norske rettssystemet fungerer. Her blir dette med informasjon igjen påpekt, slik som i linje 3. Ved at informasjonen blir gjentatt og omformulert fører dette til at budskapet blir mer fremtredende. Det siste utdraget viser er en pause på 0.62 sekunder. Det kommer ingen bekreftelse på forståelse i form av tilbakemeldingssignaler eller lignende, i samtalen etter dette.

I utdrag 4 er det mange mikropausur (.). Disse mikropausene kan fungere som mulige åpninger hvor den mistenkte kan komme med tilbakemeldingssignaler, spørsmål, eller lignende. Utdraget viser kun at den mistenkte kommer med ett tilbakemeldingssignal i løpet av de 16 linjene.

Mangelen på tilbakemeldingssignaler kan skyldes en ikke-verbale tilbakemelding, som for eksempel et nikk. Det kan også være på grunn av manglende forståelse som gjør det vanskelig å komme med innvendinger på det som blir sagt, eller at den mistenkte ikke så et behov for å gi tilbakemeldingssignal da politietterforskeren gjorde det tydelig i begynnelsen av utdraget at dette kom til å være en flerleddet tur.

Før utdrag 5, har den mistenkte fått informasjon om at avhøret blir tatt opp på video, årsaken til avhøret, retten til en forsvarer, at det blir skrevet en rapport i forbindelse med avhøret som den mistenkte må lese igjennom og skrive under på, at det er vanskelig å beregne tidsbruk i slike situasjoner, og om den mistenkte har noen spørsmål så langt.

4.3.1.2 Utdrag 5, 14NN

1 PB .hH em: og helt til slutt så skal jeg bare gjøre deg kjent med
2 noe som heter strafferabatt ved tilståelse (.) det er noe som
3 vi gjør alle kjent med som er anmeldt for noe
4 SD (0.35)

5 PB .h og det innebærer at em hvi:s du har gjort noe som er
straffbart
6 noe som er ulovlig (.) .h og du gir en såkalt u:forbeholden
7 tilståelse det vil altså si at e du gir en (.) detaljert (.)
8 forklaring (.) e: om forholdet som du er sikta for (.) og saken
9 går videre til retten (.) så skal da retten ta: med det (.) i
10 vurderingen av straffen

11 PB .h em (.) og da kunne gi en rabatt på en straff
12 SD (0.43)

13 PB .h em: og grunnen til det er for at e det letter (.)
14 etterforskningen til politiet men (.) det vil også (.) em lette
15 det for de som har anmeldt noe altså de fornærmede i saken
16 SD (0.22)

17 PB .h men det innebærer (.) at du har gjort noe som er straffbart
18 altså vi ønsker jo ikke at e du skal erkjenne noe som du ikke har
19 gjort men hvis: man har gjort noe som er ulovlig
20 SD (1.02)

21 PB .hH em: det siste jeg sa til deg ((fornavn2)) e:m: forsto du det
22 som jeg [forklarte]
23 ST [ja ja]
24 SD (0.14)

Utdrag 5 begynner med at politibetjenten forklarer den mistenkte at alle som er anmeldt for noe får den samme informasjonen som den mistenkte nå vil få (linje 1-2). Etter en kort pause, og uten tilbakemeldingssignal fra den mistenkte, fortsetter politibetjenten med å informere. I slutten av linje 5 sier politibetjenten ('... hvi:s du har gjort noe som er straffbart'), denne

setningen er etterfulgt av at politibetjenten sier, i linje 6, ('noe som er ulovlig'). Linje 6 fremstår da som en reformulering på slutten av linje 5, da det er et forsøk på å forklare det samme ved bruk av mer høyfrekvente og enklere ord. Linje 6-10 fortsetter med at politibetjenten sier ('... og du gir en såkalt u:forbeholden tilståelse det vil altså si at e du gir en (.) detaljert (.) forklaring ...'). Her blir en ny reformulering annonsert ved bruk av 'det vil altså si', i linje 7, før selve reformuleringen begynner i linje 7-10. Reformuleringen som går over linje 7-10 kan også sies å være en forenkling av linje 6, da ordene som blir brukt ikke er fagtekniske.

Etter en kort pause (linje 12) på 0.43 sekunder, og uten tilbakemeldingssignaler fra den mistenkte, fortsetter politibetjenten med informeringen. Linje 13 begynner med en utdyping av det som ble sagt i linje 11, om strafferabatt. Utdypingen forklarer hvordan det er mulig å få en 'rabatt' på en straff (letter etterforskning, mindre stress for de fornærmede, mindre økonomiske utgifter, osv.). I utdypingen av årsakene til hvorfor det er mulig å få rabatt på straffen (linje 13-15) blir det i linje 14 og 15 sagt ('... lette det for de som har anmeldt noe altså de fornærmede i saken'). Her oppstår det en ny reformulering i slutten av linje 15 som klargjør hvem politibetjenten henviser til ved bruk av et fagteknisk begrep «de fornærmede». Å bruke det fagtekniske begrepet kan potensielt være et ukjent uttrykk for den mistenkte. En mulig årsak til denne reformuleringen, fra hverdagslig til fagteknisk begrep, kan være at politibetjenten vil orientere seg mot en juridisk korrekthet. At han har sagt det slik det står beskrevet i loven. En annen forklaring på kan være at politibetjenten ønsker å lære bort dette begrepet til den mistenkte, og at politietterforskeren antar at dette er et begrep den mistenkte vil ha bruk for å kunne ved en senere anledning.

Videre blir det presisert, i linje 17, at den mistenkte må ha gjort noe som er straffbart for at strafferabatt skal være gjeldende. I linje 18, reformulerer politibetjenten det som blir sagt i linje 17, ved å si ('altså vi ønsker jo ikke at e du skal erkjenne noe som du ikke har gjort'). Reformuleringen er da både en presisering av at hvis den mistenkte er uskyldig skal han ikke tilstå, men også en reformulering av det som ble sagt i linje 17. Dette blir etterfulgt av en lang pause på 1.02 sekunder, før politibetjenten ber den mistenkte om å gjengi det som har blitt sagt angående tilståelsesrabatt (dette blir ikke vist i utdraget). Denne lange pausen kan vise til et ubesvart nærhetspar, som i utgangspunktet krever en respons. Siden responsen ikke kom, blir det initiert en innskuddssekvens i linje 21, før nærhetsparet blir fullført i linje 23.

I utdrag 6, vil jeg vise til et til eksempel hvor politibetjenten går fra en hverdagslig formulering, til å reformulere det til fagteknisk terminologi. Utdraget har kun med politibetjentens hverdagslige og fagtekniske formuleringer, resten av avhøret er ikke blitt tatt med. Hensikten med dette er å belyse denne spesifikke typen reformulering. Før utdraget har den mistenkte blitt informert om de formelle rettighetene han har. Linje 5-14, viser at den mistenkte ikke hevder tilstrekkelig forståelse, noe som fører til at politibetjenten reformulerer det som tidligere har blitt sagt om tilståelsesrabatt.

4.3.1.3 Utdrag 6, 07NN

1 PB e: det er jo: i korte trekk slik at e: (.) det skal lønne
2 seg å legge (korta) på bordet dersom man (.) .h erkjenner å
3 ha gjort noe galt [men det] må jo også: bevises: e (.) .h
4 og støttes av øvrige bevis i sak da

5 ST [ja]
6 SD (7.01)

7 PB e::m (.) det er din anledning til å se på de:t og så kan du
8 signere etterpå (.) at du har blitt det fremvist

9 ST men det er ikke noe [jeg (dette er bare) (.) nei]

10 PB [det er ikke det er ikke en tilståelse
men det er]
11 SD (0.13)

12 PB det er informasjon om hva det innebærer å: tilstå et a-
13 forhold man er anmeldt for (e) da

14 ST ja

15 PB og (det er) også vilkårene tilstede for (.) .h
16 tilståelsesdom da hvis man kommer med en uforbeholden
17 tilståelse o:g ved en (.) [tilståelsesdom] så skal man få:
18 (.) .h en strafferabatt som (.) måles ut av e: av en dommer
19 i i retten da ikke av politiet

I linje 1-4 begynner politibetjenten å forklare den mistenkte om tilståelsesrabatt. Dette blir gjort ved bruk av relativt hørfrekvente ord, uten bruk av fagtekniske begreper. Når den mistenkte ikke hevder eller demonstrerer forståelse, men istedenfor avviser det politibetjenten har sagt ved å si «nei» til å signere på papirene, reformulerer politibetjenten informasjonen om tilståelsesrabatt. Reformuleringen finner sted i linje 15- 19, og bruker fagtekniske begreper som «er vilkårene tilstede», «tilståelsesdom», «uforbeholden tilståelse», «strafferabatt som måles...av en dommer». Igjen ser man tegn på en orientering mot det juridiske. Dette kan være på bakgrunn av avvisningen til den mistenkte om å signere på papirene som viser at den

mistenkte har forstått informasjonen. Ved å orientere seg mot en juridisk ordlyd, som kan være lik det formelle skrivet om strafferabatt, kan dette muligens fungere som en slags helgardering når det kommer til informering om rettighetene til den mistenkte.

Metaforen «å legge alle kortene på bordet», er en metafor som går igjen i datamaterialet, både i utdrag 4 og 6, men også andre. Ved flere tilfeller blir metaforen brukt som en måte å forenkle «hvis du tilstår». Om dette er en metafor som har en overført betydning på ulike språk, er uvisst. Det kan til dels være et problematisk uttrykk å bruke i avhørssituasjoner. Dette er på bakgrunn av usikkerheten omkring den oversatte betydningen på andre språk, men også muligheten for at det blir tolket bokstavelig. Bruk av uttrykk og metaforer medfører en risiko, spesielt i denne sammenhengen hvor det ofte blir brukt som en forenklingsstrategi i forklaringen omkring juridiske termer og begreper.

I både utdrag 4 og 5, kan det se ut som at reformulering blir brukt som en strategi på å forklare fagtekniske begreper, spesielt 'uforbeholden tilståelse'. Slik reformuleringen har fremstått i utdrag 4 og 5, knyttet til 'uforbeholden tilståelse', har reformuleringen fremkommet som en form for forenkling. Altså har politibetjentene introdusert det fagtekniske begrepet 'uforbeholden tilståelse', for så å gi en annen beskrivelse på hva dette innebærer ved hjelp av mer høyfrekvente ord. Reformuleringen som tar sted i linje 15, utdrag 6, hvor «de som har anmeldt noe», blir beskrevet som «de fornærmede i saken», fremstår som det motsatte av forenkling. Her går politibetjenten fra relativt høyfrekvente ord, til bruk av et fagteknisk begrep. Det samme ser man eksempel på i utdrag 6. Funksjonen dette har kan være å presisere en alvorlighetsgrad ved å referere til det fagtekniske begrepet, sett i lys av konteksten det ble brukt i. Det kan også være en måte å sørge for at politibetjentene har 'sikret' seg juridisk sett, ved å ha en ordlyd som ligner de formelle skrivenne eller lovene. Videre er det verdt å påpeke at ingen av reformuleringene blir møtt med en direkte respons fra de mistenkte. Dette fører til at det er vanskelig å si noe om den direkte forståelsen som forsøkes etablert. Ut ifra svarene de mistenkte kommer med i slutten av den innledende fasen vil man kan kunne si noe om forståelsen som har blitt etablert. Mer om dette i kapittel 4.5 og 4.6.

4.4 Metakommunikasjon

Når en person snakker om hvordan en skal snakke sammen, eller hva samtalen skal handle om, blir dette kalt for metakommunikasjon. Metakommunikasjon, er kommunikasjon om kommunikasjonen. Dette innebærer å informere samtalepartneren om hvordan samtalen skal gå for seg, tema for samtalen, og måten temaet skal snakkes om (Rachlew et al., 2020, s. 92). Ved å bruke metakommunikasjon i samtaler, kan man bidra til å styrke samtalepartnerens forståelse, eller avverge mulige misforståelser. Som nevnt tidligere, argumenterer van Nijnatten (2006) for tre former for metakommunikasjon i institusjonelle settinger. Disse tre formene for metakommunikasjon vil være med å styre samtalens gang, men også sette forventninger for samtalens tema og gjennomføring. Videre kan også metakommunikasjon bidra til å gjøre asymmetrien i institusjonelle samtaler mindre 'synlig', blant annet ved at personen med institusjonell tilknytning gir fra seg litt av 'makten' ved å informere samtalepartneren sin om agendaen (Rachlew et al., 2020).

For å vise til hvordan metakommunikasjon blir brukt i avhør, vil det bli vist til utdrag 7. Dette utdraget begynner ved at politibetjenten spør den mistenkte om han har forstått det som har blitt sagt angående tilståelsesrabatt, ved at den mistenkte skriver under på et papir. Før utdraget har den mistenkte blitt informert om sine formelle rettigheter. Den mistenkte har også sett arket om strafferabatt ved tilståelse, men har gitt uttrykk for at dette ikke er noe han ønsker.

4.4.1.1 Utdrag 7, 16NN

1 PB strafferabatt ved tilståelse det er bare sånn at je:g vet du
2 har skjønt det
3 SD (0.02)

4 ST (nei) jeg skjønnte det (.) men jeg vet ikke hvordan jeg skal
5 forklare det men jeg skjønnte det liksom
6 [(første] gang jeg får det)

7 PB [ja]
8 SD (0.46)

9 PB hvis du på en må- (man) måte legger alle korta på bordet
10 SD (0.02)

11 ST [da får du sånn rabatt] (.) ja

12 PB [så skal det lønne seg]
13 SD (0.49)

14 PB ja (.) (og) du kan få en e: reduksjon i straffen til opp til
15 tredve prosent
16 SD (0.02)

17 ST (jeg vet det)

18 PB hmhm (.) hvis du har skjønt det så ønsker jeg at du: signerer
på den

19 SD (1.13),

20 ST ja men jeg vil ikke ha (p-) dette her rabatt skjønner du

21 SD (0.02)

22 PB hva sa du

23 SD (0.02)

24 ST det der det er liksom på grunn av liksom (.) det der (.)

25 [jeg skal] ikke underskrive det

26 PB [ja ?]

27 SD (0.88)

28 PB det er (jo) det at du har f- altså at jeg har gitt deg beskjed

29 om det her (.) du skriver ikke p- under på noe annet (.)

30 det er bare at du har forstått (.) altså v- hva det betyr

31 SD (2.31)

32 PB hvis du ønsker å lese det så må du gjerne gjøre det

33 SD (6.39)

Utdrag 7 viser tydelige tegn på forståelsesproblemer. Disse forståelsesproblemene kommer til syne gjennom lange pauser, misforståelser, og metakommunikasjon fra politibetjentens side. Den mistenkte hevder, og demonstrerer, ved flere anledninger eksplisitt forståelse: ved at den mistenkte sier ('jeg skjønte det'), i linje 4; utfører en kollaborativ fullføring ('da får du sånn rabatt'), i linje 11; og gir en respons som forutsetter forståelse ('jeg vet det'), i linje 17. Politietterforskeren forsøker ved gjentatte ganger oppklare misforståelsen, uten at det ser ut til å ha noen effekt på å oppnå en felles forståelse av det som har blitt sagt.

Som utdraget viser, innleder politibetjenten informasjonen om tilståelsesrabatt med å si ('strafferabatt ved tilståelse det er bare sånn at jeg vet du har skjønt det'), linje 1. Ved å påpeke «bare sånn at jeg vet du har skjønt det», blir en form for metakommunikasjon utført. Politibetjenten har på den måten gjort en evaluering av viktigheten av denne informasjonen, og det blir sett på som avgjørende at den mistenkte forstår det som skal bli sagt. Siden den mistenkte, før utdraget starter, har gitt uttrykk for at dette er noe han ikke ønsker, kan linje 1 fungere som en forklaring på hvorfor politibetjenten velger å gjenta budskapet som står skrevet på arket.

Siden den mistenkte har, ved flere anledninger før linje 18, hevdet forståelse og til dels demonstrert forståelse, fremmer politibetjenten en anmodning i linje 18 om at denne forståelsen blir 'formalisert' i form av en underskrift. Politibetjenten forklarer at ('hvis du har skjønnet det så ønsker jeg at du: signerer på den'). Ved å forlenge ordet «du», blir det lagt et ekstra trykk på den mistenkte. Denne ytringen har også som funksjon å påpeke at dette er en relevant og viktig del av hva som er målet med akkurat denne delen av avhøret (van Nijnatten, 2006), og kan derfor tolkes som metakommunikasjon. Etter en nokså lang pause på 1.13 sekunder, blir anmodningen avvist i linje 20 og 24 av den mistenkte. Nærhetsparet blir ikke fullført, og politietterforskeren initierer en innskuddssekvens. Denne innskuddssekvensen fungerer som et forsøk fra politibetjentens side på å oppklare den misforståelsen som har utfoldet seg gjennom denne delen av avhøret. I linje 28, forklarer politibetjenten igjen at den mistenkte ville kun ha skrevet under på at han har fått informasjonen av politibetjenten. Videre fortsetter politibetjenten i linje 29, med å presisere at det kun gjelder at den mistenkte har fått informasjonen, og ikke noe annet. Videre sier han i linje 30, at det kun er en underskrift på at den mistenkte har forstått det som ble sagt. Dette er igjen en form for metakommunikasjon ved at politibetjenten påpeker relevante og viktige deler av denne informasjonsdelen av avhøret, samt at han til dels gir den mistenkte et foretrukket utfall (underskrift) av denne delen av samtalen.

Et annet eksempel på metakommunikasjon i avhørssituasjoner, er å finne i utdrag 8. Utdraget viser hvordan politietterforskeren påpeker viktig informasjon omkring tilståelsesrabatt, samt presisering av hvordan det er ønskelig at den mistenkte skal forstå innholdet i informasjonen.

4.4.1.2 Utdrag 8, 02NN

- 1 PB nei (.) e:: og så (.) det du har fått he:r
- 2 ST ja
- 3 SD (0.42)
- 4 PB det er informasjon om : [e- straff]erabatt ved tilståelse
- 5 ST [hmhm]
- 6 SD (1.14)
- 7 ST okei
- 8 PB og det de:t du kan jo få lese på den: der
- 9 ST jeg har lest gjennom [så:]

10 PB [hmhm]
11 SD (0.34)

12 PB hvis du har lyst til å bare signe:re på at du har lest det
13 (.) du: nå signerer du ikkje på noko annet enn at du har
14 fått informasjonen av meg

15 ST ja

16 PB det er det eineste:: du [sign]erer her

17 ST [ja]
18 SD (0.27)

19 ST okei £ hmhmh [hahaha £ nei (.)] (i dato i dag) er den
20 enogtredevte første

21 PB [£ ja du du (.) ikkje noke:: hehe £]
22 SD (1.96)

23 PB ja stemmer det
24 SD (1.0)

25 PB e::: og de:t helt i enkle ord så e- be- det det står her
26 det er at

27 ST ja

28 PB om du:: (.) ja (.) tilstår og forklarer deg i tråd med de e
29 bevisene [som ligger i]

30 ST [ja ja ja den saken]
31 SD (0.03)

Utdrag 8 begynner med at politietterforskeren henviser til strafferabatt-arket ('nei (.) e:: og så (.) det du har fått he:r'), i linje 1. I linje 4, blir denne henvisningen til arket utvidet, og politietterforskeren forklarer at det den mistenkte har fått er informasjon om strafferabatt. Ved først å henvise til arket, for så å begynne å forklare hva arket går ut på, kan man anse dette som en form for metakommunikasjon. Linje 1 og 4, blir da politibetjentens måte å si «nå gir jeg deg informasjon om strafferabatt». Videre kan også dette tolkes som om denne delen av avhøret, med denne spesifikke informasjonen er spesielt viktig å få kommunisert på en forståelig måte, noe van Nijnatten (2006) påpeker.

Litt lenger ned i utdrag 8, linje 12-14, fortsetter politietterforskeren med forklaringen, og presiseringen av hva tilståelsesrabatt innebærer for den mistenkte. Dette er etter at politibetjenten har foreslått at den mistenkte kan lese gjennom arket, linje 8. Den mistenkte svarer at han allerede har lest det, linje 9. Når forklaringen omkring tilståelsesrabatt fortsetter i linje 12, fremstår dette som en beskrivelse av hva det vil innebære å skrive under på arket. Det

blir presisert ('...nå signerer du ikkje på noko annet enn at du har fått informasjonen av meg'), linje 13 og 14. Det fremkommer da som at politibetjenten opplever informasjonen om tilståelsesrabatt som lett å misforstå. Han velger derfor å presisere hva det vil si å skrive under på arket, selv om den mistenkte har lest gjennom dette tidligere. Det oppstår et nytt forsøk på presisering i linje 16, men denne er ufullstendig siden det oppstår overlappende tale, som fører til et avbrutt. I linje 19 virker det som at den mistenkte skriver under på arket han har blitt tildelt, siden datoen for dagen blir nevnt. Den mistenkte får en oppmuntring fra politibetjenten, i form av et «ja», for så å begynne med en form for forsikring, linje 21. Den påbegynte forsikringen ('ikkje noke:: hehe £'), kan virke som å være av samme type som i linje 13 og 14, og kan tolkes som at politibetjenten påpeker en relevant del av informasjonen, som van Nijnatten (2006) beskriver.

4.5 Eksplisitt sjekking av forståelse

Som nevnt tidligere, er hovedformålet med samtaleanalyse hvordan deltakerne av samtalen skaper en felles forståelse. Dette gjøres gjennom å se på hvordan deltakerne organiserer turene i samtalen, og om det oppstår situasjoner som krever reparasjoner, som vist tidligere i kapittel 4.1, 4.2, 4.3, og 4.4. Det er med andre ord, det strukturelle i samtalen som legger grunnlaget for forståelse, og dette grunnlaget er med på å forme samtalens gang. Hvordan politibetjenter medvirker til å skape en felles forståelse med de mistenkte, og hvordan samtalen er lagt opp for å gi de mistenkte muligheten til å hevde, demonstrere eller avvise forståelse vil være et videre fokus i kapittel 4.5 og 4.6.

Hvordan politibetjenten sjekker forståelse, og dette på en eksplisitt måte, vil være dette kapittelets tema. Som nevnt tidligere så kan forståelse bli betraktet på ulike måter. Gjennom en samtale, og fra et samtaleanalytisk ståsted, blir en felles forståelse skapt gjennom de fire nivåene nevnt tidligere, disse er: oppnå felles oppmerksomhet, identifisere ytringen, etablering av gjensidig forståelse, og etablere en felles aksept for det som ble ytret (Svennevig, 2020). Videre kan også forståelse bli forstått på ulike måter, som blant annet gjennom en juridisk forståelse (underskrift på ark), eller en psykologisk forståelse (Svennevig, 2020; Urbanik & Pavlenko, 2021). I denne delen vil jeg derfor vise til hvordan politibetjenter sjekker forståelsen til de mistenkte gjennom de fire nivåene for å oppnå felles forståelse, og hvordan det blir forhandlet om forståelse.

For å vise hvordan politibetjenter sjekker forståelse eksplisitt, vil jeg vise til utdrag 9. Før selve utdraget, har den mistenkte blitt informert om hva avhøret gjelder, at han har rett til en forsvarer til stede, og at avhøret blir tatt opp på lyd. Selve utdraget viser hvordan politibetjenten går frem for å sikre forståelse av informasjonen om tilståelsesrabatt.

4.5.1.1 Utdrag 9, 22NN

```
1 PB      .mts i tillegg så er det er det en em (.) en em (.) .mts en
          paragra:f i
2         norsk e lov som sier det at em (.) .mts .h e: du skal bli gitt
3         informaSJON om noe som heter uforbeholden tilståelse (.) og at
          det er
4         noe som heter strafferabatt (.) .h ved uforbeholden tilståelse
5 SD      (0.45)
```

6 PB .h e: og (.) med det så betyr det det at (.) hvis saken skulle
gå for e

7 retten (.) .mts og du har i avhør lagt e: alle kortene på
bordet (.) .h

8 ikke lagt skjul på noen ting (.) .h så kan retten ta: det i
betraktning

9 (.) e: hvis du blir dømt for dette

10 SD (1.47)

11 ST hmhm

12 PB e: og da kan man få en lavere straff: utifra (.) sakens natur
og og slike ting

13 SD (0.36)

14 PB .h (.) e: og det er ikke noe sånn at du må (.) tilstå (.) men
det er

15 en informasjon at sånn er det norsk rettssystem (.) fungerer da

16 SD (0.62)

17 PB .mts e:: du kan og få lese en: litt lengre (.) e:: forklaring
enn det

18 jeg har forklart (.) .h e:: når vi er ferdig (.) e: hvis det-
du lurere mer på det da

19 SD (0.04)

20 PB .mts .h e- e: har du forstått det jeg (.) sier til deg nå

21 ST ja (jeg) forstår

22 PB kunne du ha forklart litt hva- hvordan du oppfattet det som du
har som rettigheter

23 SD (1.25)

24 ST forklart

25 SD (0.32)

26 PB ja hva jeg har sagt nå (.) sånn at jeg skjønner at du har
forstått det

27 SD (0.39)

28 ST nei du har snakket om at jeg kan spørre om: (.) å få en
advokat ?

29 SD (0.79)

30 PB hm[hm]

31 ST [(a)]

32 SD (0.69)

33 ST o:g hvis jeg vil eller ikke kan tilstå: (eller -) (.) det kan:
(.) ja

34 (.) hjelpe meg eller noe sånt ?

35 PB .mts ja (.) det er mer det at hvis man tilstår så kan man få en
36 SD (0.02)

37 ST ja

38 PB en [rabatt da] på [straff]en om: om du vil

39 ST [lavere straff]
40 SD (0.16)

41 ST [ja]

I utgangspunktet vil det ikke være nødvendig med det første nivået av å etablere en felles forståelse, altså å få oppmerksomheten til den man ønsker å snakke med, i en avhørssituasjon. Dette er en måte institusjonelle samtaler er forskjellige fra hverdagssamtaler. De andre nivåene er å finne i avhøret. Fra linje 1-4 begynner politibetjenten å presentere informasjonen om tilståelsesrabatt. Dette skjer først på en fagteknisk måte, ved at politibetjenten viser til paragrafen om strafferabatt, og bruker ord som «uforbeholden tilståelse». Deretter er det en pause på 0.45 sekunder (linje 5), før politibetjenten forsetter med forklaringen av ordningen. Fortsettelsen, i linje 6-9, går mer i dybden på hvordan dette kan være aktuelt for den mistenkte ved å forklare hva som må skje for at denne ordningen kan bli anvendt. Politibetjenten presiserer her, at dette er en ordning som gjelder hvis (‘... saken skulle gå for e retten (.)’), og at den mistenkte må ha (‘... lagt e: alle kortene på bordet(.)’). Ved å gå nærmere inn på hva tilståelsesrabatt går ut på, og ved å bruke metaforer som «å legge korta på bordet», gjør politibetjenten et forsøk på å forenkle deler av informasjonen. Etter denne første delen, linje 1-9, er det igjen en lengre pause på 1.47 sekunder. Det at tilbakemelding kommer etter en lengre pause, kan indikere tegn på manglende forståelse. Det kan også være at tilbakemelding blir gitt i form av nikk, eller andre gester, før det som er hørbart. Denne pausen blir brutt ved at den mistenkte svarer (hmhm), linje 11. Dette kan bli tolket som et tilbakemeldingssignal, hvor den mistenkte hevder forståelse og at han har oppfattet hva politibetjenten har sagt.

I linje 20, spør politibetjenten eksplisitt om den mistenkte har forstått det som ble sagt. Den mistenkte svarer i linje 21 (‘ja (jeg) forstår’). Gjennom svaret til den mistenkte, hevder kun den mistenkte forståelse. Ved å ikke demonstrere forståelse, kan dette dermed være et tegn på begrenset forståelse. Det kan være at dette også ble oppfattet av politibetjenten, for lenger ned i utdraget ser vi politibetjenten spørre den mistenkte om han kan (‘forklare litt hva- hvordan du

oppfattet det som du har som rettigheter’), linje 22. Hvor den mistenkte svarer ved å gjenta ordet «forklart», i linje 24, noe som kan tyde på at den mistenkte ikke oppfattet hva politibetjenten mente i linje 22. Her fremkommer forhandlingssyklusen om forståelse, ved at politibetjenten og den mistenkte går frem og tilbake. Linje 26 er en begynnelse på en andre-initiert selv-reparasjon, da politibetjenten reformulerer den tidligere ytringen i linje 22, for at den mistenkte bedre skal forstå ytringen. Gjennom denne forespørselen fra politibetjenten, blir den mistenkte oppfordret til å demonstrere forståelse av ytringen til politibetjenten, noe som faller inn under fase tre. Dette gjør den mistenkte ved å gjenta deler av det som tidligere har blitt sagt av politibetjenten, som en kan se eksempler på i linje 28 og 31-34.

I linje 35 og 38, initierer politibetjenten er reparasjon, hvor han også reparerer det han kan ha oppfattet som et problem i forståelsen til den mistenkte, altså en andre-initiert andre-reparasjon. Etter denne reparasjonen demonstrerer den mistenkte, i linje 39, forståelse ved at han foretar en kollaborativ fullføring av det politibetjenten sa i linje 37, og kommer til slutt med et tilbakemeldingssignal i linje 41. Ved å gjøre en kollaborativ fullføring, blir det tydelig at den mistenkte har fått med seg budskapet, og at han har forstått det som har blitt sagt. Hvis dette ikke var tilfelle, ville en kollaborativ fullføring ikke gitt mening i konteksten. Tilbakemeldingssignalet den mistenkte gir kan sies å være slutten på fase fire, hvor både politibetjent og mistenkt har etablert en felles enighet, og forhandlingssyklusen omkring forståelse er fullført.

Et annet eksempel på eksplisitt sjekking av forståelse kan man se i utdrag 10. Politibetjenten, i formidlingen av tilståelsesrabatt, bruker strategier som segmentering og forenkling for å gjøre informasjonen lettere forståelig for den mistenkte. Før utdraget har den mistenkte blitt informert om hvorfor han er kalt inn til avhør, og blitt gjort kjent med de formelle rettighetene han har som mistenkt.

4.5.1.2 Utdrag 10, 03NN

1 PB .mts og så skal jeg e informere deg om .h noe som heter e (
2 .) e tilståelsesrabatt (.) .h og det er en ordning som:
3 hvis- dersom du: (.) selv mener at du er skyldig (i) det du
4 er siktet for (.) .h og du da: tilstår det slik at
5 saksbehandlingstida til politiet blir kortere (.) og
6 vi: får vite informasjon vi ikke visste .h så vil du da få
7 reduksjon i straff: (.) opp mot en tredjedel

8 ST hmhm

9 SD (0.57)

10 PB e det er viktig at e du bare b- benytter av det dersom du
11 s:elv mener at du er skyldig (.) .h (.) e:m og ikke noe du
12 bare må bruke for vi: v- er 'kke interessert i falske
13 tilståelser (.) .mts har du skjønt hva: tilståelsesrabatt
14 går ut på

15 ST ja (.) en tredjedel

I linje 1-7 går politibetjenten gjennom informasjonen. Den informasjonen den mistenkte får er forenklet på flere steder. Blant blir «uforbeholden tilståelse» forenklet til «og du da tilstår» og «prosessøkonomiske besparelser» blir forkortet til «saksbehandlingstida til politiet blir korete». Videre er det også en del mikropauser i den første turen til politibetjenten, og fungerer som en måte å segmentere informasjonen. Gitt at den mistenkte og politibetjenten er i en avhørssituasjon, er allerede nivå én av forståelse oppnådd med en gang de ankom avhørsrommet (Svennevig, 2020). Ved å informere den mistenkte i linje 1-7, ble også nivå to oppnådd, da politibetjenten kom med en ytring. Ytringen til politibetjenten ble besvart av den mistenkte ved at han sa ('hmm'), og dermed hevdet forståelse, i linje 8. Dermed ble nivå tre også oppnådd, ved at den mistenke hevder en felles forståelse av det som ble sagt av politibetjenten.

I linje 10-14, understreker politibetjenten at for å få tilståelsesrabatt må den mistenkte faktisk være skyldig. Videre blir det også påpekt at politiet ikke er ('interessert i falske tilståelser'), i linje 12-13. Denne delen av avhøret, kan sies å være viktig for å etablere en felles forståelse. Dette er på bakgrunn av at det kan oppstå problemer knyttet til skyldspørsmålet når informasjonen blir gitt om strafferabatt, som vist i tidligere utdrag. Ved å presisere at det kun er skyldige personer som skal benytte seg av denne ordningen, kan dette føre til at et usikkerhetsmoment blir fjernet for den mistenkte, og at det igjen fører til en 'bedre' forståelse av det som har blitt sagt. Når det kommer til det fjerde nivået av forståelse blir det oppfylt i linje 15, da den mistenkte svarer ('ja (.) en tredjedel'), ved spørsmål om han har forstått hva tilståelsesrabatt vil si. Svaret til den mistenkte viser at han sier seg enig det politibetjenten har sagt samt en svak demonstrering av forståelse, og det kan derfor sies at felles forståelse er oppnådd.

Nå det kommer til strategiene som ble brukt av politibetjenten i utdrag 10, tyder det på at de har vært effektfulle. Spesielt med tanke på at det ikke oppsto noen tydelige problemer eller

reparasjoner i denne delen av samtalen. Segmentering, reformulering og forenkling var også strategier som ble brukt i utdrag 9. Utdrag 9 var mer preget av reparasjoner, og forhandlingsprosessen når det kommer til en felles forståelse. Disse to utdragene kan vise at selv om de samme strategiene blir brukt, trenger ikke nødvendigvis utfallet å bli det samme. I slike situasjoner kan strategiene fungere som en slags rettesnor når det kommer til å fasilitere forståelse. Situasjonene må likevel tilpasses samtalepartnerens kunnskapsnivå og språkferdigheter.

4.6 Fraværende sjekking av forståelse

Når en felles forståelse ikke blir oppnådd gjennom en samtale, kan en si at det er manglende forståelse eller fraværende forståelse. I forbindelse med politiavhør, er det blitt påpekt av Rachlew et al. (2020), at metakontrakten mellom politibetjenten og den mistenkte vil bli tydeligere hvis politibetjenten sørger for at den mistenkte har forstått de formelle rammene. Dette innebærer blant annet de formelle rettighetene, inkludert tilståelsesrabatt. Med tanke på at den mistenkte har formelle rettigheter, og at det er prekært å ivareta disse når det skal sikres rettferdig behandling i politisaker, kan det derfor være problematisk når forståelse ikke blir sjekket, og sikret, av politibetjenten. Ut av de 18 avhørene som danner datagrunnlag for denne oppgaven, er det kun tre avhør hvor politibetjentene ikke spør den mistenkte om de har forstått informasjonen knyttet til tilståelsesrabatt, eller rettighetene generelt.

Utdrag 11 er et eksempel hvor forståelse ikke blir sjekket, i et politiavhør. Selve avhøret finner sted ute i felt, og er relativt kort. Det samme kan sies om informeringen rundt tilståelsesrabatt. I forkant av utdraget har den mistenkte oppgitt personalia, og blitt informert om at han ikke trenger å forklare seg til politiet, samt at han har rett til å ha en forsvarer til stede om det er ønskelig. Deretter begynner informeringen om strafferabatt, som vist i utdraget under.

4.6.1.1 Utdrag 11, 08NN

- 1 PB også vil jeg fortelle deg at (.) når man forklarer seg for
2 politiet om e noe man e (.) blir mistenkt for
- 3 ST hmhm
- 4 PB så kan man få en (.) s:trafferabatt (.) en mildere straff (.)
5 dersom man e innrømmer (.) det man har gjort[t:]
- 6 ST [dje-] jeg ikke har
7 (gjort) noen feil
- 8 PB nei (.) jeg skal forklare deg hva jeg ønsker at du skal
9 forklare deg om

Informeringen om ordningen er nokså kort. Politibetjenten bruker både forenkling, segmentering, reformulering, og metakommunikasjon, når han skal informere den mistenkte om tilståelsesrabatt. Dette ser man blant annet i linje 4 og 5, hvor politibetjenten forenkler «uforbeholden tilståelse» til «dersom man innrømmer det man har gjort». Det er også en reformulering i linje 4 hvor han reformulerer «strafferabatt», til «en mildere straff». Videre er det mange mikropausur i dette utdraget, og kan på den måten fungere som en form for

segmentering av informasjonen. Metakommunikasjonen kommer til syne i linje 8 og 9, hvor politibetjenten forklarer hva det er ønskelig at den mistenkte skal forklare seg om. Gjennom metakommunikasjonen gjør også politibetjenten det tydelig at det er han som styrer retningen til avhøret, ved å innlede turene sine med «jeg vil fortelle deg», og «jeg skal forklare deg» (linje 1 og 9).

Som vist, bruker politibetjenten mange strategier, som det har blitt argumentert for at skal bidra til forståelse om budskapet er komplisert. Spesielt forenkling og reformulering, er strategier som blir brukt når det er ønskelig at samtalepartneren skal forstå innholdet i samtalen. Mye tyder derfor på at politibetjenten har tatt aktive valg for å fasilitere forståelse hos den mistenkte. Likevel utforsker ikke politibetjenten den tydelige misforståelsen i linje 6 og 7. Det blir heller ikke gjort noen forsøk på å korrigere misforståelsen, eller reparere dette samtaleproblemet. I stedet går politibetjenten videre med avhøret, og fortsetter med å innlede den frie forklaringen.

Et annet eksempel hvor forståelse ikke blir sjekket er utdrag 12. Som i utdrag 11 blir det brukt flere strategier som blant annet skal bidra til at samtalepartneren skal lettere kunne forstå det som blir sagt. Før utdraget har den mistenkte fått informasjon om de formelle rettighetene han har, videre har han også blitt gjort kjent med hvorfor den mistenkte har blitt kalt inn til avhør. Selve avhøret foregikk over 'videolink.', noe som kan føre til at det som i utdraget blir betegnet som lange pauser, kan være på grunn av en forsinkelse i lydoverføring, og nødvendigvis ikke et tegn på forståelsesproblemer.

4.6.1.2 Utdrag 12, 44NN

1	PB	skal gjøre deg kjent med det som heter uforbeholden tilståelse
2	SD	(0.9)
3	ST	hm
4	PB	e det betyr at dersom man har gjort det man er anmeldt for
5	SD	(1.2)
6	PB	og legg alle kortene på bordet
7	SD	(1.47)
8	PB	for å le- og letter politiets arbeid
9	SD	(0.55)
10	PB	og dersom saken da havner i retten så skal (.) retten
11		vurdere om man skal ha en reduksjon i en eventuell straff

12 SD (1.3)

13 PB alt[så]

14 ST [men] det her

15 SD (0.44)

16 PB hm ?

17 ST det her har aldri skjedd (.) jeg (.) var ikke med på den

18 SD (0.02)

19 PB nei (.) den [er grei]

20 ST [den epis-]

21 SD (0.74)

22 PB ja

23 SD (0.51)

24 PB .h har du noen spørsmål til de rettighetene jeg gjorde deg
kjent med

25 SD (1.83)

26 ST nei

Under avhøret, i utdrag 12, benytter politibetjenten seg av forenkling, segmentering, og reformulering. Politibetjenten begynner med å innlede informasjonen ved å presentere uttrykket «uforbeholden tilståelse», i linje 1, for så å begynne på selve informasjonen om ordningen i linje 4-13. I linjene 4-13 blir det blant annet brukt reformulering og forenkling. I linje 4 reformulerer politibetjenten det han tidligere sa i linje 1 og 2, ved å komme med en mer utdypende forklaring. Videre i linje 8 er det en forenkling fra «prosessøkonomiske besparelser» til «å lette politiets arbeid», samt en ny forenkling i linje 10 fra «betraktning ved straffeutmåling» og «bestemmelsen overlater til rettens skjønn», til «retten skal vurdere» og «reduksjon i en eventuell straff».

I linje 14, begynner den mistenkte å gi uttrykk for at det han har blitt beskylt for ikke er reelt, som en kan se når han i linje 17 får fullført turen sin. Ved første forsøk på å ta turen, oppstår det overlappende tale og turen blir derfor avbrutt. Deretter blir den mistenkte oppmuntret til å fortsette av politibetjenten, i linje 16, ved at han sier ('hm?'), med en stigende intonasjon som antyder et spørsmål. Siden den mistenkte igjen tar opp den påbegynte turen, i linje 17, blir det tydelig at han føler ikke denne informasjonen er relevant for han, siden han ikke har vært delaktig i den kriminelle handlingen. Denne turen blir besvart av politibetjenten, med et raskt «nei, den er grei». Dette fremstår som en ganske lik del som i utdrag 11. I begge utdragene

benekter den mistenkte for å ha gjort noe kriminelt, hvor politibetjenten svarer kort, uten å gi misforståelsen noe mer plass til en eventuell reparasjon.

Den mistenkte begynner i linje 20 med det som kan se ut som en ny forklaring. Denne turen er i overlapp med politibetjentens tur, i linje 19, og den mistenktes tur blir avbrutt. Den avbrutte turen til den mistenkte kan komme av politibetjentens svar i linje 19, var tilfredsstillende. Linje 19 er politibetjentens svar på den mistenktes benektelse når det kommer til involvering i forbrytelsen. Helt til slutt i utdraget, i linje 24, spør politibetjenten som den mistenkte har noen spørsmål til de rettighetene som har blitt presentert for han. Den mistenkte svarer «nei», etter en lang pause på 1.83 sekunder, og avhøret går videre til den mistenktes frie forklaring. Den lange pausen kan være på grunn av lydforsinkelser, men det kan også tenkes at den mistenkte ikke hadde tenkt til å besvare turen til politibetjenten, eller at det var andre fysiske gester som kom før det vokale svaret. Videre indikerer også den lange pausen at politibetjenten ønsker et svar, siden han ikke begynner på en ny tur før svaret har blitt gitt.

Det at politibetjenten spør den mistenkte om han hadde noen spørsmål til rettighetene som ble presentert, kan fungere som en slags form for sjekk av om den mistenkte har oppfattet det som ble sagt. Med tanke på at informasjonen tilknyttet tilståelsesrabatt er nokså komplisert, og kan være vanskelig å forstå, kan det argumenteres for at denne formen for sjekking av forståelse ikke er tilstrekkelig. Dette er på bakgrunn av at politibetjenten for det første omtaler alle de formelle rettighetene, og ikke spesifikt tilståelsesrabatt. For det andre kan det argumenteres for at det å ha spørsmål til noe, og det å ha forstått noe er to ganske forskjellige ting. Den ene utfyller ikke den andre, i dette tilfellet. For det tredje fyller ikke denne formen for 'sjekking' av forståelse det juridiske kravet, som er en underskrift av den mistenkte på at han har forstått (det kommer hvert fall ikke tydelig fram i avhøret). Det skal sies at det kunne vært problematisk, med tanke på at avhøret foregår over videolink, men det kunne lett blitt ordnet via fax eller scanning av dokumenter. Når forståelse ikke blir sjekket, kan dette føre til negative konsekvenser for politiet, med tanke på eventuelle klager på den formelle gjennomføringen.

4.7 Drøfting av funnene

I dette kapitlet vil funnene fra analysen bli drøftet. Funnene vil bli drøftet i lys av teori og tidligere forskning, og vil ta utgangspunktet problemstillingen: *Hvilke strategier bruker politibetjenter under avhør for å sikre at mistenkte forstår informasjonen som blir gitt om tilståelsesrabatt?* For at drøftingen skal best kunne belyse problemstillingen, så vil drøftingen være delt i to deler. Disse delene tilsvarer de to forskningsspørsmålene:

1. Hvordan søker politietterforskere å forebygge forståelsesproblemer?
2. Sjekker politibetjenter forståelse, og eventuelt hvordan?

Det første forskningsspørsmålet vil drøfte forståelsesstrategiene brukt som analysekategorier opp mot tidligere forskning og institusjonelle samtaler. Det andre forskningsspørsmålet vil ta utgangspunkt i forståelsesstrategiene som har blitt anvendt, og vil bli drøftet opp mot hva tidligere forskning har kommet med av anbefalinger når det kommer til samtaler med andrespråksbrukere, men også hvordan K.R.E.A.T.I.V., som metode for å bedre politiavhør, har blitt implementert.

4.7.1 Drøfting av forståelsesstrategier

Ved analysering av datamaterialet, ble det tydelig at det var tre hyppig brukte forståelsesstrategier i avhør. Disse var forenkling, segmentering, og reformulering. Videre fremkom det at metakommunikasjon også ble anvendt, men ikke like hyppig som de tre andre. I hvilke grad disse strategiene ble anvendt var varierende, og ut ifra samtalens gang og svarene de mistenkt kom med kan det også argumenteres for en varierende effekt av strategiene.

I følge Svennevig et al. (2019) bruker morsmålsbrukere strategier som forenkling og segmentering av kompliserte ord og uttrykk i samtaler med andrespråksbrukere for å gjøre budskapet lettere forståelig. Det virker som at dette også er tilfellet når det kommer til politiavhør og informering om tilståelsesrabatt til mistenkte med norsk som andrespråk. Som vist gjennom utdrag i analysen, forekommer blant annet forenkling av juridiske begreper som «uforbeholden tilståelse» og «bestemmelsen overlater til rettens skjønn» i mange av avhørene. En tenkelig grunn til at slike begreper blir forenklet er nettopp for å unngå misforståelser knyttet til betydningen av begrepet. Ved å forenkle disse ordene til mer høyfrekvente ord vil det da være større grunn til å tro at de mistenkte vil forstå hva informasjonen omhandler. Når det kommer til segmentering av informasjonen, vil det kunne bli lettere for de mistenkte å uttrykke

forståelsesproblemer. Dette er på bakgrunn av at det blir flere overgangsrelevante steder i samtalen, og det muliggjør innskudd fra samtalepartneren. Effekten av forenkling og segmentering i avhør sett i lys av forståelsesproblemer kan sies å være nokså god. Som utdrag 1, 2, og 3 viser, er det ingen tegn til forståelsesproblemer. Av utvalget på 18 avhør, er det fire avhør som viser tegn til forståelsesproblemer under informeringen om tilståelsesrabatt, hvor av ett av avhørene oppklarer det oppståtte forståelsesproblemet.

Som Urbanik og Pavlenko påpeker i deres artikkel fra 2021, så kan blant annet omformulering av fagtekniske ord bidra til en bedre forståelse, og som forskningsgruppen CoRG (2015) har argumentert for, er det prekært at fagteknisk språk blir unngått i avhørssituasjoner med mistenkte som er andrespråksbrukere. Reformulering, slik det fremkommer i analysedelen, blir ofte brukt som en form for forenkling, især når det kommer forklaring av fagtekniske begreper. Datamaterialet viser blant annet en tendens hvor politietterforskere begynner med å introdusere det fagtekniske begrepet, som 'uforbeholden tilståelse', for deretter å beskrive dette begrepet på en annen måte ved bruk av høyfrekvente ord. Reformuleringen bærer preg av å gå fra det abstrakte til det konkrete. Dette kan gjøre informasjonen som blir presentert til de mistenkte mer forståelig, og kan bidra til den lave andelen forståelsesproblemer i materialet. Et interessant funn når det kommer til reformulering, er når politietterforskerne går fra en konkret beskrivelse til en abstrakt, og da foretar seg en omvendt reformulering en det som ofte er tilfelle. I utdrag 6, blir dette påpekt. Denne omvendte reformuleringen skjer når den mistenkte gir uttrykk for ikke å være enig i det politietterforskeren sier. Ved at politietterforskeren da orienterer seg mot en juridisk ordlyd, det abstrakte, kan dette fungere som en slags forsikring i at politietterforskeren har presentert informasjonen 'korrekt' hvis det skulle oppstå spørsmål rundt de formelle aspektene ved en senere anledning.

Metakommunikasjon, slik det har blitt påpekt tidligere i oppgaven (2.3.1), er en viktig del av institusjonelle samtaler. Blant annet som en funksjon for å dempe asymmetri i maktfordeling, men også som en måte å etablere tillit, samt avverge kommunikasjonsbrudd (Rachlew et al., 2020). Slik metakommunikasjonen fremkommer i analysen, er den ikke spesielt tilstedeværende i informeringen om tilståelsesrabatt, med noen unntak. Unntakene, som vist i utdrag 7 og 8, oppstår når det skal presiseres at det den mistenkte signerer på ikke er en tilståelse kun at han har fått informasjonen, og i presiseringen av at dette er informasjon som blir gitt til alle. En slik presisering av hva en signatur vil bety i forbindelse med tilståelsesrabatt kan sies

å være en form for metakommunikasjon om spesielt relevante deler av samtalen, slik van Nijnatten (2006) påpeker. Når det kommer til informeringen om tilståelsesrabatt, vil det kunne oppstå kommunikative dilemmaer, slik Riis-Johansen fant i sin doktoravhandling (2016). Dette kommunikative dilemmaet kan blant annet oppstå når politietterforskere må informere om tilståelsesrabatt, samtidig som det ikke er etablert om den mistenkte er skyldig eller ikke. Et slikt dilemma kan da bli avverget ved hjelp av metakommunikasjon som tydelig forklarer at dette er noe alle mistenkte blir informert om, uavhengig om de er skyldige eller ikke. Spesielt om det er de mistenktes første møte med avhørssituasjonen, vil en slik kommunikasjon kunne være spesielt nyttig da de kanskje ikke er kjent med hva som skal skje når, og hvordan de skal forholde seg til informasjonen som blir gitt. Dette vil igjen kunne bidra til en mindre fremtredende asymmetri i maktfordelingen mellom mistenkt og politietterforsker (Rachlew et al., 2020).

I følge Svennevig et al. (2019) vil bruk av flere forståelsesstrategier i en samtale føre til at færre forståelsesproblemer oppstår underveis i samtalen. Ved at det ikke er spesielt mange forståelsesproblemer som oppstår under informeringen om tilståelsesrabatt, kan det tyde på at forståelsesstrategiene som blir anvendt av politietterforskeren er i stor grad effektfulle, spesielt med tanke på at det sjeldent er kun en strategi som blir brukt. Et aspekt å være oppmerksom på, er muligheten for asymmetrien i makt til å påvirke de mistenktes responser under avhør. Politietterforskere innehar en betydelig autoritet og makt i slike situasjoner, og det å stille spørsmål til det som blir sagt kan oppleves som ubehagelig for de mistenkte. Videre er det også en preferanse å si seg enig i det som har blitt sagt, enn å si seg uenig (Svennevig, 2020, s. 118-119). En innebygget preferanse om å gi avkall på formelle rettigheter under avhør, har også blitt påpekt av Diepeveen, Svennevig og Urbanik (2022). Det kan være trolig at en slik preferanse vil ha en påvirkning på at det ikke fremkommer flere avslag på om de mistenkte forstå, og forståelsesproblemer.

4.7.2 Drøfting av sjekking av forståelse

Det fremkommer av datamaterialet, kun to avhør som ikke har en form for sjekking av forståelse når det kommer til tilståelsesrabatt. Som vist gjennom utdragene, er det relativt store forskjeller når det kommer til hvordan politietterforskere sjekker forståelsen. Noen spør «har du forstått rettighetene dine?», andre spør «kan du fortelle meg hvordan du forsto rettighetene dine», eller det kan komme i form av «har du noen spørsmål til det jeg har fortalt deg?».

Forståelse kan, som nevnt tidligere, bli hevdet eller demonstrert (Svennevig, 2020). Dette kommer an på hvordan spørsmålet legges opp fra talerens side, og hva samtalepartneren anser som tilstrekkelig til svar.

Pavlenko et al. (2019) fant i sin studie at morsmålsbrukere har en fordel når det kommer til å forstå de juridiske rettighetene mistenkte har. Av den grunn vil det være fordelaktig å gi en grundigere gjennomgang av rettighetene, og tilståelsesrabatt, til mistenkte med norsk som andrespråk. Ved å gi en tilpasset og grundig gjennomgang vil sjansen være større for at mistenkte med norsk som andrespråk får en bedre forståelse av hva disse rettighetene innebærer. Et steg for å forsikre at de mistenkte forstår informasjonen som er gitt, og rettighetene deres, er ved å få de mistenkte til å demonstrere forståelse fremfor å hevde det. Et eksempel på hvordan dette kan gjøres er i utdrag 9, linje 22, hvor politibetjenten spør om den mistenkte kan forklare hvordan han oppfattet rettighetene sine, deriblant tilståelsesrabatt. Når det er en innebygd preferanse for å gi avkall på rettighetene de mistenkte har, som det blir påpekt av Diepeveen et al. (2022), argumenteres det for å være prekært å forsikre seg om at de mistenkte har forstått hva rettighetene deres innebærer.

Rettsikkerhet er en viktig del av K.R.E.A.T.I.V., og ved å sikre at de mistenkte har forstått hva tilståelsesrabatt innebærer, vil kunne bidra til en bedre rettsikkerhet. Datamaterialet viser et gjentagende problem. Dette omhandler misforståelser rundt hva underskriften på arket om tilståelsesrabatt faktisk betyr. En del mistenkte opplever underskriften som en tilståelse til noe kriminelt, selv om det kun er en underskrift på at mistenkte har fått informasjonen. Rachlew et al., argumenterer for det å forsikre seg om at de mistenkte har forstått rettighetene sine, åpner opp for en «dialog og empatisk kommunikasjon» (2020, s. 159). Dette kan igjen bidra til å sørge for et etisk og mer rettsikkert avhør, samt det kan øke tillitten mellom politietterforsker og mistenkt ved at den mistenkte opplever politietterforskeren som seriøs og opptatt av deres rettigheter. Det er flere eksempler på dette, eller lignende tilfeller i datamaterialet, og analysen. Blant annet ved at politietterforskeren presiserer at dette kun er en ordning for personer som anser seg selv som skyldige, som for eksempel i utdrag 3, linje 30-40.

De tilfellene hvor politibetjentene ikke sjekker forståelse, er generelt problematiske. Dette er på grunn av den manglende handlingen opp mot K.R.E.A.T.I.V., og den manglende rettsikkerheten som kan oppstå som en følge av å ikke sjekke forståelse. Det kan være flere

årsaker til at forståelse ikke ble eksplisitt sjekket, som blant annet at avhøret var ute i felt og politietterforskeren av en eller annen grunn glemte å spørre om den mistenkte hadde forstått det som ble sagt. Det kan også være at politibetjenten ikke anså ordningen som noe som trengte en forståelsesbekreftelse som de andre rettighetene i den innledende fasen. Når K.R.E.A.T.I.V. er det politietterforskeres jobber mot og er en slags standard, kan det være ødeleggende å ikke sjekke forståelse av en viktig ordning som tilståelsesrabatt, både for den mistenkte, men det kan også senke troverdigheten til politiet utad i samfunnet. Denne manglende handlingen kan: påvirke kommunikasjonen mellom politietterforskeren og den mistenkte; det kan gå ut over rettssikkerheten; en fremstår ikke like empatisk og opptatt av etikken rundt avhøret; det kan vise til manglende bevisstgjøring; gjøre at en fremstår ikke som tillitsfull; det kan føre til dårligere innhenting av informasjon om det ikke er en god tone i avhøret; samt at det går imot prinsippet om vitenskapelig forankring.

Ved sjekking av forståelse er det blitt påpekt av forskningsgruppen CoRG (2015), at det er visse steg som er hensiktsmessige i kommunisering av rettigheter til andrespråksbrukere av engelsk. De syv punktene fra CoRG: standardisert versjon, rettigheter gitt på morsmål, mulighet for tolk, individuell presentering av hver enkelt rettighet, unngå ja/nei spørsmål, krav om demonstrering av rettigheter, og videoopptak av avhøret, antas å ville ha en overføringsverdi til andrespråksbrukere av norsk. På bakgrunn av dette ville det vært fordelaktig å implementere disse punktene i norske avhør av andrespråksbrukere. Punktet om at den mistenkte skal forklare rettighetene tilbake til politietterforskeren, er det noen av politietterforskerne som bruker, som vist i utdragene. Dette bidrar til at den mistenkte får demonstrert forståelsen sin, og eventuelle misforståelser vil kunne bli unngått.

5 Konklusjon

Denne oppgaven har hatt som mål å svare på problemstillingen *hvilke strategier bruker politibetjenter under avhør for å sikre at mistenkte forstår informasjonen som blir gitt om tilståelsesrabatt?* Denne problemstillingen ble besvart ved å foreta en samtaleanalyse av 18 politiavhør, hvor fokuset var på delen av avhøret som omhandlet informeringen av tilståelsesrabatt. For å bedre kunne besvare problemstillingen, ble det utarbeidet to forskningsspørsmål. Disse forskningsspørsmålene har fungert som en rettesnor når det kommer til analysen og drøftingen.

Gjennom samtaleanalysen, har det kommet frem at det er fire gjengående strategier som skal legge til rette for bedre forståelse når det kommer til tilståelsesrabatt, og for å unngå forståelsesproblemer. Disse er: forenkling, segmentering, reformulering og metakommunikasjon. Hvordan disse strategiene blir brukt fremstår som individuelt, hvor noen av politibetjentene bruker strategiene gjennom hele den innledende delen, og andre bruker strategiene kun når det oppstår forståelsesproblemer. Videre funn er at politietterforskere sjekker forståelse omkring tilståelsesrabatt, men at denne sjekkingen varierer fra at de mistenkte hevder forståelse, til at de mistenkte blir oppfordret til å demonstrere forståelse. Det fremkommer også at det er ytterst sjeldent for politietterforskere å ikke sjekke forståelse. Det blir blant annet påpekt i drøftingen at ved å få mistenkte til å demonstrere forståelse, vil dette kunne i bedre rettsikkerhet og mer etiske avhør, sett i lys av K.R.E.A.T.I.V.-metoden.

Videre må det bli gjort en overveielse fra politietterforskerens side, over fordeler og ulemper ved å forenkle. Dette kan blant annet innebære en overveielse om hvilken informasjon som kan gå tapt eller bli fordreid når informasjonen blir forenklet.

5.1 Anbefalinger

Når det kommer til anbefalinger vil jeg trekke frem tre punkter jeg mener det vil være fordelaktig å implementere i avhør:

- Oppmuntre til demonstrering av forståelse fremfor å hevde forståelse.
- Sjekke forståelse etter hver rettighet, og ikke samlet mot slutten av den innledende fasen.
- Ha en standardisert versjon av informasjonen om tilståelsesrabatt, for så å oversette denne til de mistenktes morsmål.

Når det kommer til videre studier innenfor forståelse av rettigheter er det flere vinklinger det kunne vært interessant å forske nærmere på. Blant annet ville det vært interessant å se på bruken av metaforer innenfor institusjonelle situasjoner og om disse metaforene er effektive som en form for forenkling, og mer spesifikt hvordan andrespråksbrukere forstår bruken av metaforene ved å gjennomføre kvalitative intervjuer hvor andrespråksbrukerne beskriver deres opplevelse med metaforene. Et annet prosjekt kunne vært å sammenligne ulike institusjonelle situasjoner, og hvordan disse institusjonene legger opp til forståelse for samtalepartneren, og om den samme tendensen med å hevde forståelse er like fremtredende som i avhørssituasjonen. Når det kommer til spesifikt tilståelsesrabatt, ville det vært veldig interessant med en kvantitativ analyse, lignende den Pavlenko et al. (2019) utførte, for å tallfeste hvor mange andrespråksbrukere som har en tilstrekkelig forståelse av hva tilståelsesrabatt faktisk går ut på. I forlengelse av det forrige punktet, ville det også vært interessant å forske på forståelse fra et lingvistisk standpunkt, hvor det går mer i dybden når det kommer til setningsoppbygging, og valg av spesifikke ord. Til slutt ville det vært nyttig med en studie som tar for seg retningslinjene presentert i CoRG (2015), og setter disse inn i en norsk kontekst. Slik forskning kunne muligens blitt brukt til å utarbeide en ny 'normal' for hva som forventes av politietterforskere i avhør med andrespråksbrukere, og hvordan de bedre kan tilrettelegge for en grundigere forståelse.

6 Litteraturliste

- Bickman, L. & Rog, D. J. (2009). *The SAGE Handbook of Applied Social Research Methods: Vol. 2nd ed.* SAGE Publications, Inc
- Bjerknes, O. T., & Fahsing, I. A. (2018). *Etterforskning: Prinsipper, metoder og praksis.* Fagbokforlaget.
- CoRG (Communication of Rights Group) (2015) *Guidelines for Communicating Rights to Non-native Speakers of English in Australia, England and Wales, and the USA.* Hentet 19. november 2022 fra <https://www.aaal.org/guidelines-for-communication-rights>
- Christoffersen, S. A. (2019). Profesjonsetikk som dømmekraft. I S. A. Christoffersen (Red.), *Profesjonsetikk: om etiske perspektiver i arbeidet med mennesker* (s. 65-88) (2. utg.). Universitetsforlaget.
- Danbolt, A. M. V. & Palm, K. (2017). Norsk som andrespråk – introduksjon. I H. Traavik & B. K. Jansson (Red.), *Norsk boka 1: Norsk for grunnskolelærerutdanning 1-7* (s. 163-186). Universitetsforlaget.
- De Nasjonale forskningsetiske komiteer. (2021). *Forskningsetiske retningslinjer for samfunnsvitenskap, humaniora, juss og teologi* (5. utg.). Oslo: De nasjonale forskningsetiske komiteene.
- Diepeveen, A., Svennevig, J., & Urbanik, P. (2021). Suspects' opportunities to claim their legal rights in police investigative interviews. *International Journal of Speech Language and the Law*. <https://doi.org/10.1558/ijssl.20349>
- Ekström, M., & Johansson, B. (2019). Innledning. I M. Ekström & B. Johansson (Red.), *Metoder i medie- og kommunikationsvetenskap* (s. 11-23) (3. utg.). Studentlitteratur.
- Elden, J. C. (2020, 22. juni). Mistenkt. I *Store Norske Leksikon*. <https://snl.no/mistenkt>
- Elden, J. C. (2021, 4. januar). Siktet. I *Store Norske Leksikon*. <https://snl.no/siktet>

- Heritage, J. (2009). Conversation Analysis as Social Theory. I B. S. Turner (Red.), *The New Blackwell Companion to Social Theory*, (s. 300-320). Wiley-Blackwell.
- Heritage, J., & Clayman, S. (2010). *Talk in action: interactions, identities, and institutions*. Wiley-Blackwell.
- Høiback, H. (2021, 8. november). Strategi. I *Store Norske Leksikon*. <https://snl.no/strategi>
- Maxwell, J. A. (2006). Designing a Qualitative Study. I L. Bickman & D. J. Rog (Red.), *The SAGE Handbook of Applied Social Research Methods* (214-254). SAGE Publications, Inc. <https://dx.doi.org/10.4135/9781483348858>
- Moberg, U., & Ekström, M. (2019). Samtalsanalys. I M. Ekström & B. Johansson (Red.), *Metoder i medie- og kommunikationsvetenskap* (s. 11-23) (3. utg.). Studentlitteratur.
- Mohn, S. B. & Bergvall, K. (2022, 27. januar). *1 av 3 i varetekt var ikke bosatt i Norge*. Statistisk Sentralbyrå. <https://www.ssb.no/sosiale-forhold-og-kriminalitet/kriminalitet-og-rettsvesen/artikler/1-av-3-i-varetekt-var-ikke-bosatt-i-norge>
- van Nijnatten, C. (2006). Meta-communication in Institutional Talks. *Qualitative Social Work*, 5(3), 333–349. <https://doi.org/10.1177/1473325006067364>
- Påtaleinstruksen. (1985). *Forskrift om ordningen av påtalemyndigheten* (FOR-1985-06-28-1679). Lovdata. https://lovdata.no/pro/#document/SF/forskrift/1985-06-28-1679/KAPITTEL_2-3-1
- Schegloff, E. A. (1982). Discourse as an interactional achievement: Some uses of ‘uh huh’ and other things that come between sentences. *Analyzing discourse: Text and talk*, 71, 71-93.
- Skovholt, Landmark, A. M. D., Sikveland, R. O., & Solem, M. S. (2021). *Samtaleanalyse: en praktisk innføring* (1. utgave.). Cappelen Damm akademisk.

- Straffeloven. (2005). *Lov om straff* (LOV-2005-05-20-28). Lovdata. https://lovdata.no/pro/#document/NL/lov/2005-05-20-28/KAPITTEL_1-15
- Straffeprosessloven. (1981). *Lov om rettergangsmåten i straffesaker* (LOV-1981-05-22-25). Lovdata. <https://lovdata.no/pro/#document/NL/lov/1981-05-22-25/%C2%A7232>
- Svennevig, J. (2018). Decomposing Turns to Enhance Understanding by L2 Speakers. *Research on Language and Social Interaction*, 51(4), 398–416. <https://doi.org/10.1080/08351813.2018.1524575>
- Svennevig, J., Gerwing, J., Jensen, B. U., & Allison, M. (2019). Pre-empting Understanding Problems in L1/L2 Conversations: Evidence of Effectiveness from Simulated Emergency Calls. *Applied Linguistics*, 40(2), 205–227. <https://doi.org/10.1093/applin/amx021>
- Svennevig, J., & Landslaget for norskundervisning. (2020). *Språklig samhandling: innføring i kommunikasjonsteori og diskursanalyse* (3. utgave.). Cappelen Damm akademisk.
- Riksadvokatens arbeidsgruppe. (2013). *Avhørsmetodikk i politiet*. Riksadvokaten. <https://www.riksadvokaten.no/wp-content/uploads/2017/10/Avh%C3%B8rsmetodikk-i-Politiet-med-vedlegg.pdf>
- Rachlew, A. (2003). Norske politiavhør i et internasjonalt perspektiv. *Tidsskrift for strafferett*, 3(4), 400-439. <https://doi.org/10.18261/ISSN0809-9537-2003-04-02>
- Rachlew, A., Løken, G.-E., & Bergestuen, S. T. (2020). *Den profesjonelle samtalen: en forskningsbasert intervjumetodikk for alle som stiller spørsmål*. Universitetsforlaget.
- Riis-Johansen, M. O. (2020). «Sånn formelle ting som jeg bare må si»: Kommunikative dilemma i presentasjonen av formalia i politiavhør. *Nordic Journal of Studies in Policing*, 7(1), 23–38. <https://doi.org/10.18261/issn.2703-7045-2020-01-03>

United Nations. (1966, 16 Desember). *The International Covenant on Civil and Political Rights*. Adopted by United Nations General Assembly. United Nations Human Rights Office of the High Commissioner. <https://www.ohchr.org/en/instruments-mechanisms/instruments/international-covenant-civil-and-political-rights>

Urbanik, P. & Pavlenko, A. (2021). Securing Understanding in a Second Language. I R. Blackwood & U. Royneland (red.), *Spaces of Multilingualism* (s. 92-112). Routledge. DOI: 10.4324/9781003125839-5

Wilson, S, & MacLean, R. (2011). *Research Methods and Data Analysis for Psychology*. McGraw-Hill Education.

7 Vedlegg

7.1 Erklæring om taushetsplikt

I forbindelse med dette prosjektet er det blitt søkt om tilgang til forskningsprosjektet gjennom Riksadvokaten. For mer informasjon om prosessen og det etiske se Diepeveen, Svennevig & Urbanik (2021), og Urbanik & Pavlenko (2021).

RIKSADVOKATEN

ERKLÆRING OM TAUSHETSPLIKT

I forbindelse med et forskningsprosjekt har jeg søkt om, og fått, tilgang til straffesaksopplysninger som er taushetsbelagte, jf. politiregisterloven § 33 og forvaltningsloven § 13e annet og tredje ledd.

Jeg bekrefter å ha mottatt utskrift av taushetspliktsbestemmelsene i politiregisterloven § 23 og 33 og forvaltningsloven §§ 13d og 13e.

Jeg forplikter meg til å bevare taushet om opplysninger som er undergitt taushetsplikt, og å hindre at andre får adgang eller kjennskap til opplysningene. Taushetsplikten gjelder også etter at forskningsprosjektet er avsluttet.

Jeg er kjent med at brudd på taushetsplikt er straffbart etter straffeloven § 209.

Undertegnet erklæring har gyldighet også ved senere forskningsprosjekter jeg deltar i ved samme institusjon/organisasjon og hvor riksadvokaten dispenserer fra taushetsplikten. Dersom jeg senere skal delta i slike forskningsprosjekter, kan jeg i søknaden om dispensasjon fra taushetsplikt vise til at taushetserklæring allerede er undertegnet.

25/11-21 *FRIDA*

(dato og underskrift)

FRIDA VICTORIA MARCUSSEN

(blokkbokstaver)

Riksadvokatens referansenummer: 2018/00951-007 PEG 000 9639.2

Postadresse:
Postboks 8002 Dep
0030 OSLO

Kontoradresse:
Stortorvet 2
0155 OSLO

Telefon:
22 47 78 50

Telefaks:
22 33 31 12

POLITIREGISTERLOVEN

§ 23. Omfanget av taushetsplikten

Enhver som er ansatt i eller utfører tjeneste eller arbeid for politiet i eller påtalemyndigheten, plikter å hindre at andre får adgang eller kjennskap til det han i forbindelse med tjenesten eller arbeidet får vite om

1. noens personlige forhold, eller
2. tekniske innretninger og fremgangsmåter samt drifts- eller forretningsforhold som det vil være av konkurransemessig betydning å hemmeligholde av hensyn til den opplysningen angår.

Taushetsplikten gjelder også for opplysninger som det ut fra hensynet til etterforskningen i den enkelte sak, hensynet til spanings- og etterretningsvirksomheten eller hensynet til politiets operative virksomhet og organiseringen av denne er nødvendig å holde hemmelig. Begrensningene i taushetsplikten i § 22 og §§ 24 til 34 kommer bare til anvendelse så langt de passer.

Taushetsplikten gjelder også etter at vedkommende har avsluttet tjenesten eller arbeidet. Opplysninger som nevnt i paragrafen her kan heller ikke utnyttes i egen virksomhet eller i tjeneste eller arbeid for andre.

Taushetsplikten gjelder også overfor andre i politiet og påtalemyndigheten, med mindre § 21 kommer til anvendelse.

For taushetsplikt i tilknytning til kommunikasjonskontroll gjelder straffeprosessloven kapittel 16a.

§ 33 Taushetsplikt ved forskning

Når det finnes rimelig og ikke medfører uforholdsmessig ulempe for andre interesser, kan det bestemmes at opplysninger i det enkelte tilfelle gis til bruk for forskning, uten hinder av taushetsplikten i § 23.

I straffesaker treffes beslutning etter første ledd av riksadvokaten og for øvrig av Politidirektoratet, eller av Justisdepartementet for så vidt gjelder opplysninger i saker som behandles av Politiets sikkerhetstjeneste.

Bestemmelsene i forvaltningsloven § 13d annet og tredje ledd og § 13e kommer til anvendelse så langt de passer.

FORVALTNINGSLOVEN

§ 13 d (opplysninger til bruk for forskning).

Når det finnes rimelig og ikke medfører uforholdsmessig ulempe for andre interesser, kan departementet bestemme at et forvaltningsorgan kan eller skal gi opplysninger til bruk for forskning, og at dette skal skje uten hinder av organets taushetsplikt etter § 13.

Til vedtak som nevnt i første ledd kan det knyttes vilkår. Disse kan bl.a. gi bestemmelser om hvem som skal ha ansvar for opplysningene og hvem som skal ha adgang til dem, om oppbevaring og tilbakelevering av utlånt materiale, om tilintetgjøring av avskrifter, om hvorvidt forskerne skal ha adgang til å henvende seg til eller innhente nærmere opplysninger om dem det er gitt opplysninger om, og om bruken av opplysningene for øvrig.

Kongen kan gi nærmere forskrifter om vedtak etter denne paragraf.

§ 13 e (forskeres taushetsplikt).

Enhver som utfører tjeneste eller arbeid i forbindelse med en forskingsoppgave som et forvaltningsorgan har støttet, godkjent eller gitt opplysninger undergitt taushetsplikt til, plikter å hindre at andre får adgang eller kjennskap til:

1. opplysninger undergitt taushetsplikt som forskeren får fra et forvaltningsorgan,
2. opplysninger som i forbindelse med forskningsarbeidet er mottatt fra private under taushetsløfte, og
3. opplysninger som gjelder personer som står i et avhengighetsforhold til den instans (skole, sykehus, anstalt, bedrift, offentlig myndighet m.m.) som har formidlet deres kontakt med forskeren.

Opplysningene kan bare brukes slik det er nødvendig for forskingsarbeidet og i samsvar med de vilkår som måtte være fastsatt etter § 13 d annet ledd. Skal resultater av forskingsarbeidet publiseres eller brukes på annen måte, gjelder § 13 a nr. 1 og 2 tilsvarende.

Brudd på taushetsplikten eller på vilkår etter § 13 d annet ledd, straffes etter straffeloven § 121.

Departementet eller vedkommende forvaltningsorgan skal gjøre forskeren og hans medarbeidere kjent med taushetsplikten og straffebestemmelsen, jfr. også § 13 c første ledd.

7.2 Transkripsjonssymboler

Jefferson-systemet som vist i *Språklig samhandling: innføring i kommunikasjonsteori og diskursanalyse* (Svennevig, 2020, s. 11).

[ord]	Overlappende tale
(1.5)	Pause målt i sekunder
(.)	Mikropause
O:rd	Lydforlengelse
?	Stigende intonasjon
,	Fortsettende intonasjon
.	Fallende intonasjon
<u>ord</u>	Trykk
ORD	Høyt volum
°ord°	Lavt volum
↑ ↓	Skifte til høyere og lavere toneleie
>ord<	Hurtigere tale
<ord>	Langsommere tale
ord-	Avbrudd i talestrømmen
(ord)	Usikker transkripsjon
()	Uidentifiserbar tale
.hh	Hørbart innpust
hh	Hørbart utpust
hh hh	Latter
(h)ord	Leende tale
(( ))	Kommentar

7.3 «Strafferabatt ved tilståelse»-skriv

POLITIET

Strafferabatt ved tilståelse	Engelsk
Reduction in sentence for an unreserved confession	

Norwegian:	English:
<p>Straffeloven (1902) § 59 annet ledd og straffeloven (2005) §§ 78 bokstav f og 80 bokstav a nr. 2 bestemmer at dersom siktede har avgitt en uforbeholden tilståelse, "skal retten ta dette i betraktning ved straffutmålingen". Bestemmelsen overlater til rettens skjønn både om det skal gis strafferabatt og i tilfelle hvor stor rabatten skal være. Høyesteretts praksis gir nærmere veiledning både om hvilke momenter det skal legges vekt på ved rettens vurdering og om hvor stor rabatt som skal gis. Det foretas alltid en konkret vurdering av tilståelsens betydning i den enkelte sak. Utgangspunktet er at rabatt blir gitt, og at den normalt utgjør mellom 10 og 30 % reduksjon av den straff som ellers ville blitt utmålt.</p> <p>Viktige momenter ved rettens skjønn vil være hvilken betydning tilståelsen har hatt for fornærmedes situasjon og hvor stor prosessøkonomisk besparelse den medfører. Det siktes her til tilståelsens betydning for tids- og ressursbruken i politiet, påtalemyndigheten og domstolene, for eksempel at etterforskingens omfang begrenses, behovet for bevisføring blir redusert etc. Ved domstolsbehandling vil tilståelsen kunne medføre pådømmelse av saken som tilståelsesdom, eller redusert bevisførsel ved hovedforhandling.</p> <p>Etter rettspraksis er det slik at størst rabatt gis der forklaringen omfatter straffbare forhold som politiet ikke hadde kjennskap til fra før, eller ikke ville ha kunnet bevise uten forklaringen. I slike tilfeller kan rabatten overstige 1/3.</p> <p>Tidspunktet for tilståelsen vil alltid ha betydning. Jo</p>	<p>The Norwegian Penal Code of 1902 section 59 second subsection and Penal Code of 2005 sections 78 letter f and 80 letter a no. 2 provide that if the person charged has made an unreserved confession, "the court shall take this into account when passing sentence". The provisions leave it to the court to decide whether to grant a reduction in sentence, and how large a reduction to grant. Previous decisions made by the Supreme Court provide guidance on which factors will be given weight in the court's assessment and the size of the reduction. An individual assessment is made of the significance of the confession in each case. The assumption is that a reduction shall be granted, and that the reduction usually will amount to 10–30% of the sentence that would otherwise be imposed.</p> <p>Important factors for the court to assess are the significance of the confession for the situation of the aggrieved party, and saving in prosecution costs, i.e. the reduction in time and resources that the confession results in for the police, prosecution authorities and the courts, for example by reducing the scope and size of the investigation, reduction in the amount of evidence that must be presented, etc. At court, a confession can lead to judgement being rendered on a plea of guilty in summary proceedings, or a reduction in the amount of evidence presented at the trial.</p> <p>Judicial precedent dictates that the largest reduction is granted in cases where the confession involves criminal acts that the police had no knowledge of, or which the police would have been unable to prove in court without the confession. In these cases, the reduction can surpass 1/3 of the sentence.</p> <p>The time when the confession is made will always be</p>

Utgiver: Riksadvokaten	Oversettelse: Språkseksjonen Kripas	Dato: juni 2016	Side 1 av 3
------------------------	-------------------------------------	-----------------	-------------

POLITIET

<p>tidligere den kommer, jo mer vil den lette fornærmedes situasjon og jo større prosessøkonomisk gevinst kan man oppnå.</p> <p>Hensynet til fornærmede har størst betydning ved volds- og seksualforbrytelser. Her kan en tilståelse spare offeret for belastninger under etterforskningen og irettføringen, herunder at hun eller han slipper å få sin troverdighet trukket i tvil. Ved vinningskriminalitet vil retten legge vekt på om tilståelsen gir informasjon om hvor utbyttet har tatt veien, slik at dette kan tilbakeføres til fornærmede. Der en tilståelse letter fornærmedes situasjon, vil rabatten normalt ligge i intervallet 15-30 %.</p> <p>Der tilståelsen ikke har bidratt til sakens oppklaring, men forenklet etterforskningen og/eller irettføringen, gis normalt en rabatt i intervallet 10–20 %. Dersom den prosessøkonomiske betydningen er stor, kan det være aktuelt med rabatt opp mot 1/3.</p> <p>Dersom tilståelsen både har betydning for fornærmede og har betydning for sakens oppklaring og/eller gir prosessøkonomisk gevinst, må begge (alle) momentene tas i betraktning, slik at rabatten blir større enn om bare ett av momentene hadde foreligget. Det er likevel ikke slik at de ulike rabattgrunnlag summeres. Også i slike tilfeller vil rabatten sjelden overstige 1/3.</p> <p>Oppllest/gjennomlest.</p>	<p>an important factor. The earlier in the investigation the confession is made, the larger the relief to the aggrieved party and the larger the prosecution savings.</p> <p>Consideration for the victim's situation is of the greatest importance in assault and rape cases. In these cases, a confession can save the aggrieved party a lot of strain during the investigation and court proceedings, among other things by not having his/her credibility challenged. In the case of theft and other profit motivated crime, the court will stress whether the confession includes information that can lead to the stolen and otherwise misappropriated goods being located and returned to the aggrieved party. If the confession can ease the situation for the aggrieved party, the reduction will normally be in the 15–30% interval.</p> <p>If the confession has not contributed to the resolution of the case, but has simplified the investigation or the court proceedings, the reduction will normally be in the 10–20% interval. If the prosecution savings are large, a reduction of up to 1/3 of the sentence may be granted.</p> <p>If the confession leads to an easing in the situation for the aggrieved party and is of importance to the resolution of the case and/or savings in prosecution, then both (all) factors must be taken into consideration in a way that leads to a greater reduction than if only one of the factors was present. However, the individual basis for reduction will not simply be added together. In these cases also, the reduction will only rarely surpass 1/3 of the sentence.</p> <p>Read out loud / read trough.</p>		
<p>_____</p> <p>Dato Date</p>	<p>_____</p> <p>Mistenkt/siktet Suspect / person charged</p>	<p>_____</p> <p>Verge, ved behov Guardian(s), if any</p>	<p>_____</p> <p>Polititjenesteperson Police officer</p>

POLITIET

Utgiver: Riksadvokaten	Oversettelse: Språkseksjonen Kripos	Dato: juni 2016	Side 3 av 3
------------------------	-------------------------------------	-----------------	-------------